

POUZE PREZENČNĚ

# POR Gazeen 22





# BSAH

**OBÁLKA**

Olga Neumanová – Pocta F. Drtikolovi

**ZE ŽIVOTA A SMRTI ŠKOLY**

Stalo se .....	3
Glosy .....	4
Rozhovor s Ondřejem Štefflem .....	9
Scio a jeho srovnávací zkoušky .....	11
Mýty ohledně soukromého školství .....	14
Proč se vlastně učíme matematice? .....	15
PEPOUŠ .....	21

**REPORTÁŽ**

Gymnázium Na Zatlance .....	5
-----------------------------	---

**KULTURA & SPOLEČNOST**

Japonská válka .....	11
Homeless mit Uns .....	12
Temno .....	18
PORG v historických pramenech .....	22

**ENGLISH PAGE**

And what did you do in the summer? .....	20
a dva překlady .....	20

**TVORBA**

Detektivka na druhou .....	8
Mý kluci, co spolu chodíme .....	16
Ze studentských archivů .....	19
Z deníku Jaromíra Trapa .....	23
a Samuráč .....	25

**PORGazeen** číslo 22 vychází  
za opětovné podpory nadace  
**OPEN SOCIETY FUND,**  
od níž redakce dostala grant  
na výrobu časopisu.  
**Děkujeme.**

**PORGazeen**

– časopis Prvního obnoveného reálného gymnázia. **Šéfredaktor** Ondřej Zátka. **Zástupce šéfredaktora** Lukáš Honzák. **Redakce** Tomáš Bíla, Michal Doležal, Eduard Hulicius, Kuba Krč, Jaroslav Mojžíš. **Jazyková úprava a korektury** Kuba Krč a Ondřej Zátka. **Grafická úprava a sazba** Lukáš Honzák. **Ilustrace** Mariana Stoilovová. **Technická asistence** Marek Nepožitek. **Comix** by Mikiš. **Adresa redakce** PORG, Lindnerova 3, Praha 8, 180 00. **Internetový magazín** porgazeen.freeservers.com. **Webmaster** Kuba Krč. **Email redakce** porgazeen@seznam.cz. **Offset a osvit** grafické studio CINEMAX. **Tisk** UIV, nakladatelství TAURIS. **Cena** 10,- Kč. **Náklad** 250 kusů. **Uzávěrka** 23. čísla duben 1999.

**ÚVODNÍK**

„1. článek umístěný zprav. na první stránce novin n. časopisů a pojednávající o něj. aktuálním tématu; 2. první tah při řešení šachové úlohy.“ (SSJČ)

**[Úvod]** Rozevřete si s nadějí dvaadvacátý PORGazeen... **[Stať]** Je to darebáctví, že jsem tím redaktorem, ale je nemenším darebáctvím, řeknu-li, že jsem se dnes dobře naobědval. Žít znamená lhát a nic nad to... Ale je to jen sen. Jak z textu vyčtete, romantický hrdina nemůže zapadnout do společnosti. Štvou ho její pravidla, má je za nerozumná až zločinná. Nemůže najít své místo mezi povinnostmi a příkazy, a tak raději prchá, před společností i vlastní zodpovědností.

Utíká také od lásky, společnost mu v ní brání. Romantický hrdina se ocitá sám proti všem, zklamaný, ublížený, s touhou po pomstě či konci... Ale je to jen sen. Nechodím před třídou, nepřednáším, převaluji se v posteli a sbírám střípky snu. Sedí, baví se mezi sebou, chvíli mě sledují a chvíli se v zadních lavicích milují nebo si čtou v novinách. Ona je dnes zase krásnější a on se rozhodl být drsný. Ta má dnes depresi a ten se vrací do doby dětského rebelantství. Ona má touhu vypovídat se a on by nejradši promlčel celý život. Ta si hraje s mobilním telefonem a ten se trápí se vztahem existencialistů a ruských realistů. Ona si barví rty a on maže tváře bylinnou masťou. Ta pojídá chléb s bůhví čím a ten je unešen vlastním komiksem... Ale je to jen sen. Nevidím do nich, místo toho chodím před třídou a přednáším. Romantičtí autoři, pravdy a lži o životě a hrdinech, kterým se vysmívají, protože hlubokých věcí se bojí. Je to pudové, stejně jako se pudově bojí temných koutů a vlhkých propastí... Ale je to jen sen. Nemoralizuji, sedím v zakouřené hospodě a sleduji dva slunce, jak obcházejí polí pět. Líbí se mi to, třískám sklem a zpívám kuplet plný obsprostých slov. Pak ji беру kolem ramen, chvíli se trápím výčitkou, jestli smím, ale přes kouř a kmitavý pohyb obsluhy vidím dva její spolužáky, jak se smějí a tleskají nám... Ale je to jen sen. Stále mlčky píší test a vyhlíží z oken, až je múzy přijdou políbit. Chvíli sedím, chvíli chodím, abych uhlídal romantické hrdiny a zachránil je před smrtelným hříchem opisování. Přemýšlím, co se jim honí hlavou, co je to za knihu v lavici a proč stále chodíme v těch maskách, i když už máme tváře otlačené a nalité puchýří... Ale je to jen sen. Den se vleče, u xeroxu krvavé bitvy ve frontách a v čajovně konverzace a zpytavé myšlenky: Máš všechny xeroxy? Je tvá příprava dokonalá a neošídí je? Bude večer zase pršet? Přijde? V rohu se filosof modlí za spásu opiček. Z podzemí vylézají démoni a šikují se do živých obrazů. Někteří jsou nepřezutí, někteří přicházejí pozdě a někteří drze mávají prázdnými listy papíru. Hledí k nebesům, odkud po žebříku sestupují přezutí andělé s očima upřenými na zápěstí a s ústy plnými pohotových odpovědí. Vyber si, šeptá studený vítr... Ale je to jen sen. Někteří romantičtí hrdinové odcházejí do cizích zemí, aby tam vedli revoluční boje a teatrálně umírali na barikádách. Hledají tam vzrušení i zapomnění, umírají šťastní na pohlavní choroby. Vracejí se domů v laciných rakvích a dlouhé hodiny stojí na nádražích, než si pro ně přijde posluha s uskřípaným vozíkem... Ale je to jen sen. **[Závěr]** Ve skutečnosti všichni sedíme nad rozevřenými PORGazeeny a bojíme se je zavřít...

Kuba Krč

# STALO SE

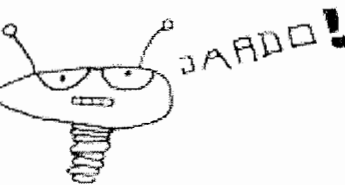
Autoři beletrie občas nechávají hned několik postav vyprávět jedinou situaci a pohrávají si tak se čtenářem, svádějí ho z cesty porozumění na cestičky slepých digresí a ostrůvků zrádných bařin. Bystrý čtenář se však brzy dokáže vrátit na hlavní cestu, bohatší o poznání, že jen málo věcí na tomto světě je možno předat slovy bez zkreslení. Nová rubrika „Stalo se...“ nabídne něco podobného: pobaví vás trojím pohledem na školní dění (šest očí bude patřit vždy jednomu studentovi, jedné studentce a jednomu profesorovi/profesorce); předloží vám glosy, útržky deníků i obyčejné zprávy; řekne vám, co nevíte, a ukáže vám, co jste neviděli, ač jste u toho třeba i byli. Pokud vás rubrika zaujme, neváhejte a nabídněte nám také svoje oči!

historický sjezd budčologů a nezávislých přátel Budče a medvídky mývala. Vlastně jsem se setkal já s Tomášem Bílou (oběma polovinami).  
 ☒Kdosi (M.) tvrdil, že viděl na chodbě T. L. objímající J. B. Inu, proti gustu... ☒Ve škole řádila chřipková epidemie, počty studentů kolísaly mezi dvěma a třinácti jedinci. Nejmenovaný ředitel zavřel školu na celý jeden den. ☒Z čajovny se stává útočiště sexuálně neukojených párů, jeden aby se pomalu bál zajít si tam na čaj. Silvestr slibuje, že na zeď napíše velkým

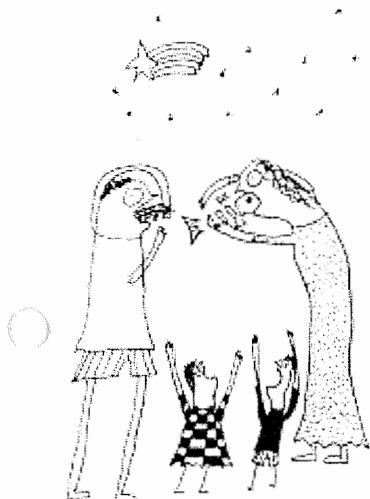
Chcete-li v čajovně s novou tváří obsluhovat, zeptejte se Jardy. ☒V tělocvičně

floorballové družstvo obsadilo druhé, a dokonce i třetí místo na jakémsi turnaji. Hip hip hurá. ☒Chystá se další Velká cena Libně, Klaus pobíhá po škole a snaží se sehnat někoho na prodávání párků. Hodně štěstí. ☒Někdy v březnu se má odehrát další studentský večer v Salmovské, připravte se. ☒Hot: prý pojedeme na chmel. ☒POZOR: Na ČT1 už zase dávají Monty Pythonovo debilní cirkus ☺, takže pokud také patříte k té sortě lidí, kteří se tomu smějí jenom proto, že je pod tím nahraný smích, tak neváhejte. Holt to není humor pro každého pitomce. ☒Neumí někdo hrát na bala-lajku? Prosím.

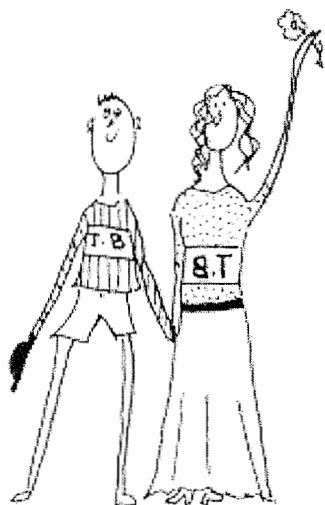
Mikuláš Bryan



se v pátek odpoledne začal scházet kroužek příznivců odbíjené (rozuměj volejbalu). Máte-li zájem, doptejte se. ☒Šachový klub ŠK P.O.R.G. A dosáhl svého prvního nenulového výsledku a slavně zvítězil nad Jednotou hluchoněmých a mentálně postižených (nebo taknějak). ☒Dívčí



☒Jestli jste si toho nevšimli, tak byly Vánoce. ☒Proběhl tříkrálový koncert v kostele sv. Vojtěcha. Raději ponechejme bez komentáře. ☒Na den otevřených dveří se dostavilo obvykle nízké množství rodičů. Nikdo nezlikvidoval počítačovou presentaci ☺, takže se nic zajímavého nestalo. ☒T. B. chodí s T. B. Nebo naopak. ☒V sextě došlo k resuscitaci pingpongu, už se dokážeme trefit do míčku v devíti případech z deseti. No dobře, čtyřech z pěti. Jednomu ze dvou. ☒L.H. chodí s P. B. Pokud poskládáte iniciály obou již zmíněných párů ve správném pořadí a doplníte příslušná písmena, budete příjemně překvapeni. ☒Proběhla Cesta do Budče – první



písmem „NESESMILNÍŠ!“.  
 Jarda slibuje, že všechny vykope, vymaluje čajovnu černou barvou, pověsí na zeď řetězy a při slavnostním znovuotevření obětuje Kozla.



☒**prosinec 1998:** Jeden z posledních školních dnů roku 1998. Vánoce za dveřmi. Všichni na začátku hodiny listují posledním číslem PORGazeenu pod lavicí. Já taky. Snad si toho nevšimnou... ☒**pořád prosinec:** Vánoční akademie, poslední školní minuty. Vánoční atmosféra tak trochu na rozpačitý způsob. Trochu to vylepšuje odpolední čaj v čajovně. Co všechno se dá probrat u jednoho šálku. ☒**prosinec/leden:** Vánoce. Alespoň chvilkové zastavení, krátké zamyšlení. Klid a ticho. Vzpomínka na všechny blízké, návštěva nejbližších. Nový rok. ☒**a zase PORG:** Ledová sprcha hned první den. Zpráva, že Aleš R. měl autonehodu, zní stejně neuvěřitelně, jako kdyby někdo tvrdil, že M. P. spadla z koně cestou do Kladna. Ve sborovně je tak trochu neveselo, truchlivo... ☒**leden:** Někdo si pochvaluje,

jak kvinta pěkně pracuje, a někdo jiný se přidává, že je to pravda. Je všeobecně známo, že takové věci se neříkají nahlas, jelikož tyto proklamace téměř okamžitě převracejí skutečnost do ostrého protikladu s původním stavem. ☒**o několik dní později:** Díky výše uvedeným nešťastným výrokům prudce klesá výkonnost kvinty v matematice. Sílí skeptický pohled na tuto disciplínu. Nejasně tuším, že význam matematiky se pro O. H. zužuje pouze na operace sčítání a odčítání přirozených čísel. Vše ostatní v matematice pro něj nemá nijakého odůvodnění a nezasluhuje si tedy života. Velmi smutné. ☒**krátké zamyšlení:** Až někde tady mi dochází dvojsmyslnost předposlední věty v předchozím odstavci. Ale nebudu to opravovat. Nechám to tak, jak to je. ☒**na úvod:** Na úvod kalendářního roku píše

tercie písemčičku z matematiky. V průběhu opravování však některé strašidelné chyby v testech prolamují mou imunitní bariéru a dostávám chřipku. Ve stejný čas patrně stejná choroba klátí kvintu. (Tak veliké to byly chyby.) V kvintě je asi týden snad jen pět studentů.

☒ **dod:** Dod je den otevřených dveří. Většina studentů obvykle otevřených dveří využije a odejde. ☒ „**pokračování děje z předchozí stránky**“: Ti, kteří zůstanou, zasluhují poděkování. ☒ **ve sborovně:** Plecháček se pozastavuje nad hromadou fixů na svém stole. Vyslovuje pozoruhodný závěr svého dlouhodobého pozorování, že má fixů buď hodně, nebo žádné. Nikdy ne tolik, kolik skutečně potřebuje. Ano, ano! Přesně takhle se totiž fixy na mém stole chovají taky!!! ☒ **před hodinou:** Z. F. pokaždé dvě minuty před začátkem hodiny tráví nervózním přešlapováním před nástěnnými hodinami. Nemůže se dočkat okamžiku, kdy začne hodina. Konec

přestávky se pozná podle jejího výkřiku: „Tak, de se učit!“ ☒ **v lednici:** Jdu si pro jogurt do lednice. V lednici ve sborovně bývá fura důležitých věcí, třeba: nějaké vnitřnosti (*potřebují se pro nějaký pokus z přírodovědy*); lebka nějakého zvířete (*bude se potřebovat v biologii*); krabice prošlého mléka (*o kterém si nikdo není jist, jestli je jeho*); krabice se zbytkem mléka (*o kterém si všichni myslí, že je jejich*); zmrzlé kusy umělé hmoty (*kterými se pak chladí nápoje v automatu*); můj jogurt. Po úporném hledání si vzpomenu, že jsem si ten den žádný jogurt nekoupil. ☒ **včera:** A. P. si nechal doma skrupule a snědl mi mou poslední sušenku. Hrozně u toho funěl. ☒ **dneska:** Samozřejmě že dneska není dneska, jelikož jsem to psal před týdnem. Kdybych to psal dneska, nemohlo by to být přece v PORGazeenu, to dá rozum. Takže – konec.

Boris Kubíček

☒ *Přežili jsme Vánoce, ovšem ne všechna přání pro „Milého Ježíška“ se vyplnila.* ☒ *Na dívčích záchodech se objevil neslušný nápis.* ☒ *Česká televize odvysílala pořad týkající se sekundárního projektu Miminko.* ☒ *Dokonce i odolný PORG dočasně zdecimovala chřipková epidemie.* ☒ *Pan profesor Příbík nás „letmo“ opustil.* ☒ *Paní profesorka Podaná podpořila autoritu brýlemi.* ☒ *V tisku (ne v „tlačí“)* byl PORG uveden na prvním místě z hlediska úspěšnosti maturantů. ☒ *Chybí nám pan profesor Roleček!*

Johana Špírková

### Kaligrafie na PORGu

Ve středu 11. listopadu minulého roku navštívil naši školu učitel tradiční japonské kaligrafie *Ogawa Izan* s několika svými žáky. V nepříliš orientálním prostředí naší výtvarny se společně pokusili zasvětit několik studentů do tajů tohoto podivného odvětví výtvarného umění. Za dvě hodiny se toho pochopitelně nezvládne mnoho – nejméně polovina času padla jen na techniku držení štětce. Ono se to nezdá, ale taková zahnutá čára může být pekelně těžká, o spirále ani nemluvě. Nakonec se to ale jakžtakž povedlo všem a *sensei* přistoupil k náročnějšímu úkolu. Podařilo se mu naučit nás aspoň dva znaky japonské slabičné abecedy *katakany* a s jejich pomocí dát dohromady jedno slovo – SEN, japonsky „yume“. Výsledky můžete shlédnout na schodišti.

-red-

### Glosa o knize a o světovosti PORGazeenu

„Z Cejlonu do Ráje je to čtyřicet mil. Je tam slyšet zpěv rajských vodotrysků.“ – Snad nikdo v téhle republice před čtyřmi lety neměl o kanadském básníkovi a prozaikovi jménem Michael Ondaatje ani ponětí. Sláva Anglického pacienta se teprve chystala. Jen jediný časopis rozpoznal zajímavého autora a odtajnil ho čtenářům. Nebyla to však ani Světová literatura, ani podobný slavný časopis, ale – PORGazeen! V roce 1995 (č. 4) v něm vyšel autorův profil a původní překlad ukázky z prózy *Running in the Family* od Hany Zahradníkové, která na PORGu vedla literární seminář. Koho tehdy ukázky zaujaly, má konečně šanci přečíst si knihu *Mámě to v rodině celou* – vydalo ji nakladatelství Argo. Koláž textů různých žánrů zavádí čtenáře na Srí Lanku, kde Ondaatje pořádá útržky vzpomínek na rodinné příslušníky. Láska, smrt, štěstí, radost – velká témata, která však v podání otce-opilce (krotitele pralesních psů a osobních vlaků) nebo šílené Lally

(co zemřela v modré náruči stromu jacaranda a uměla věštit z bouře) neděsí. Moudrá i veselá kniha. Co chcete víc?

-kk-

### Mily PORGazeene,

chci Vám sdělit, že v Praze otevřeli velice příjemnou galerii, které bych tu teď rad udelelal trochu reklamy. Kdo jíz po těchto několika radkách ví, o co jde, dal to čist nemusí a omlouvám se mu. Ale pro nezasvěcené: vesekre vystavene exponaty je mozne na miste zakoupit a vzhledem k tomu, ze se jedna o veci pre vazne dovazene ze zahraničí, useprite, budete-li nakupovat v nemeckych markach. Prohlednout si zde muzete krasne, barevne, vysoke vodni dymky z pruzracneho skla ze svetoznamych bruggskych sklaren. Dalsi sortiment vystavovaneho zbozi je omezen na pomucky potrebné ke zdobeni Vasich príbytku ci provonovani skolních skamen. V neposledni rade zde muzete sehnat susene houby, pokud jste si je nestihli nasusit sami během posledních mesicu. Jejich ceny jsou v nasich podminkach velice prijemne, bere-me-li v uvahu, ze se jedna o hawajske a mexicke odrudy. V nenapadnych vitrin-kach, které lehce zapadnou mezi ostatními exponaty, lze nalezt pomucky, které nenaplnují lidske duše pouzivaním smyslovehovni maní, ale jsou spise charakteru praktického. Namatkou bych jmenoval: sitky, pytlíky, taptatka...

Ve vsech polickach, které obsahují kusy rostlinneho povodu, se skví tato dulezita informace: „Aromaticke produkty zakoupe-ne v tomto obchode nejsou v zadnem prí-pade určeny ke konzumaci ci uzivani vnítr-ne. Slouží vyhradne k dekoraci ci ke spalovani na doutnajících uhlicích, cimz lze získat von-ne vypary. Za problémy vzniklé neuposlech-nutím pokynu prodejce NERUCIME! NG“

Dlužno dodat, kde se ona zahadna gale-rie nachazi: musite na Narodni a pak to vo-hnout kolem Topicova nakladatelství do ulice Karolíny Svetle. Pujdete, pujdete,

az dojdete k nove opravenemu baraku na leve strane ulice, c. p. tusim 25. Zvenku to opravdu jako galerie vypada a byvaji tam i prijemne a komunikativni uvadecky. Co je udivující, jsou male rozmery vystavniho salu.

Tak, mily PORGazeene, to je muj první prispevek mezi ostatni, ne tak plytké clan-ky. Otisknes-li mi ho, treba mi to pozdvih-ne naladu a stane se ze me prispevovatel pravidelnejsi. Ale to asi pisu jen tak. Spise prispeju nejdrive tak zase za rok. OK?

Gramaticke chyby klidne opravte, ale vec-nou stránku nechte na pokoji. Jsem zvedav, co v prístim čísle ze sveho prispevku na-jdu. Myslim, ze není treba pod clankem uvadet autora, nema zadnou umeleckou hodnotu, takže by me za jeho napsani stej-ne nikdo nechvalil. Jedna se o ryze infor-macni věc a staci uvest, ze to, co tam pisu, je určité pravda, a to by melo stacit. Jo?

Veskere, klidne i podrobnejsi informace dodam. Kontakt znate.

veselyvo@etf.cum.cz

P. S. Odepisujte prosim bez hacku a carek. Líp se mi to cte.

### Můj šálek čaje II. aneb Čajová hyperbola

„Nechval dne před večerem,“ začala by teta Kateřina. Vychválil jsem v minulém čísle čajovnu až do nebes. Dnes roztrpčeně koukám na hromady hniijících vpytků, zakopávám o hrnky, vypínám vpodvečer v opuštěném podzemí halasný kazeták i rozžhavený přímotop a přemýšlím, kam se ráj tak rychle poděl. Archanděli Jaroslave, archanděli Silvestře – vyžeňte plamen-nými meči neposlušné z ráje, ať si za jeho zdmi v potu tváře pracují, obnovte pořádek a vymezte zakázaný strom. „Rozmlouvat v ráji s Hospodinem nemusí být přece dáno všem,“ syčí had.

-kk-

# G Y M N Á Z I U M N A Z A T L A N C E

REPORTÉŘI: KRISTOF HANZLIK (kh), PETR POŠVIC (pp), TOMÁŠ BILA (tb), LUKÁŠ HONZÁK (lh) & KUBA KRČ (kk)

ANTEMEOZZO

O škole

(A. P., studentka na Zatlance)

Naše škola připomíná surrealistickou báseň plnou neuvěřitelných obrazů. Tak například při jednom, pochopitelně zakázaném, výletu do sklepů naší poměrně velké školní budovy jsme mezi blíže nespecifikovatelnými stroji objevili desítky desek Rolling Stones. Na půdě je zase sklad chemikálií. Také máme mikroskop – ale ten se nesmí používat, aby se nezničil – a spoustu dalších vymožeností.

Po panu řediteli a paní zástupkyni je nejdůležitější osobou ve škole pan školník. Všichni ho máme opravdu rádi. Bydlí přímo ve škole. Občas si trochu přispí a nestihne včas otevřít vstupní dveře. Svou důležitost a nezbytnost si plně uvědomuje. „Vy už si v týhle škole ani neus...“, řekl nám loni v zimě, poté co jsme si pečlivým litím vody z oken třídy vyrobili po celé délce chodníku skluzavku. Následně nás donutil zaházet ji pískem. Přes noc přišla obleva a ráno musel pan školník zametat spoustu písku z chodníku. Jeho dalším úkolem je vodit nás za trest do ředitelny. Už jsme tam byli všichni. Já například kvůli přezůvkám. Respektive proto, že jsem byla nepřežutá. „To vám ani není trapné, že ostatní musejí dýchat ten prach, co sem nanosíte z ulice?“

Další veledůležité zaměstnankyně naší školy jsou paní uklízečky. Naše škola má pět pater. Uklízí se ve druhém, třetím a čtvrtém. V prvním patře jsou tělocvičny. Tam uklízí studenti při rozcvičkách. V pátém jsou biologické a chemické laboratoře. Kromě toho, že se v nich neuklízí, se v nich také netopí, protože, jak pravil pan školník, „do pátého patra prostě teplá voda v topení nedoteče“.

Na to, aby do školy nepronikly nepovolané osoby, máme vrátnici. Ještě před rokem se v ní střídaly služby studentů. Teď máme paní vrátnou a té nic neunikne. Kupříkladu návštěvu opravářů oznámila naprosto přesně: „Po schodech stoupají dva muži.“ Stručně, ale jasně.

Nás studenty, výkvět národa, má na starosti, kromě pana ředitele a paní zástupkyně, sedm pánů profesorů, sedmadvacet paní profesorek a dva lektoři – Mr. David Michael Hein, vyžadující po nás téměř vojenskou disciplínu (Sir, yes sir!), a Mrs. Danielle Emily Clevenger, kterou bohužel neznám, stejně jako neznám spoustu dalších profesorů. Profesori jsou dobří i špatní, oblíbení i neoblíbení. Jednou se na hlavní nástěnce objevila anketa jednoho studenta o oblíbe-

ných a neoblíbených profesorech. Díky jasným favoritům především v té druhé kategorii tam nevydržela ani půl dne.

Budova školy je jedním z těch dvou domů, které měly to štěstí, že byly při stavbě strahovského tunelu a tunelu Mrázovky ušetřeny i přes zuřivé bourání všeho kolem. Téměř ze všech oken je vidět proměna starého Smíchova na Smíchov nový (bourání Tatrovky, výstavba tunelových nájezdů, odstřel domů stojících v cestě rozkvětu města...). Občas se kvůli hluku nedají otevírat okna, ale dělníci na lešení, bagry, průzkumné vrty a provoz na křižovatce ulic Plzeňská, Vrchlického a strahovského tunelu nám vynahrazují i „čerstvý vzduch“ a zprostředkují zábavu při méně poutavých hodinách. (Určitě znáte ten zasněný pohled z okna.)

Jádro školy tvoří pochopitelně studenti, zvláštění společenství mladých lidí ve věku od 15 do 19 let (plus-minus). Nad profesory máme šestnáctkrát větší převahu. Ve většině tříd je počet studentů a studentek vyvážený, ale máme i „harém“ – jeden chlapec a pětadvacet děvčat. Obecně platí, že čím nižší ročník, tím vyšší studenti a nalícenější studentky. Já jsem ze IV. E. Jsme neobvyklý výběr (někdo říká sběr) studentů, kteří na Zatlanku poctivě složili přijímací zkoušky, a studentů, kteří sice složili zkoušky na jiné školy, ale po roce přešli pohodlně přímo do druhého ročníku. Je nás pětadvacet, máme se rádi, držíme spolu a většinou se chováme jako cvoci. Prý ale nejsme úplně pitomí, jen některými vědami zcela nedotčení. Snažíme se být milí, hodní, snažíme se i něco naučit. V květnu nás čeká

maturita, takže se na profesory usmíváme častěji než dříve. Přerušili jsme většinu bojů. Alespoň prozatím.

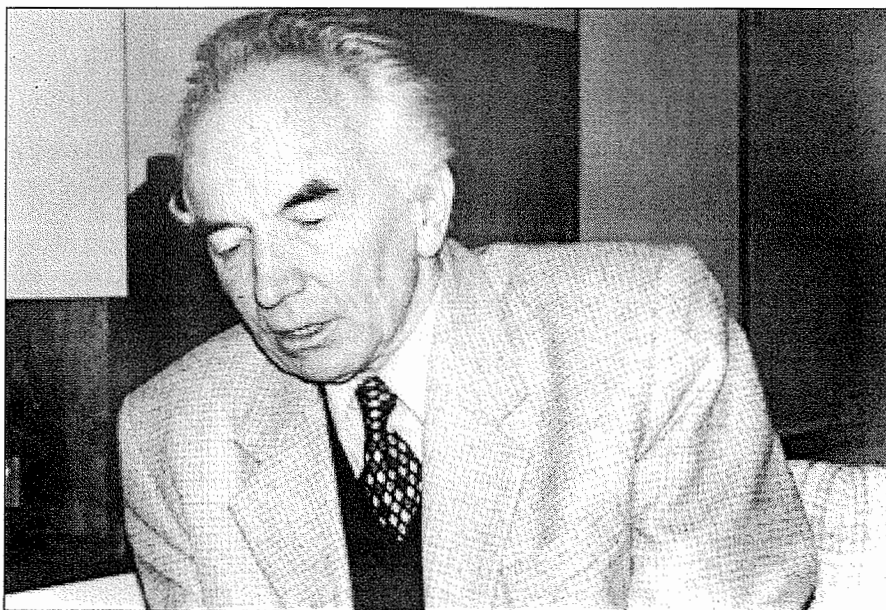
Jestli se vám během čtení zdálo, že nemám naši školu ráda, tak nemáte pravdu. Škola je, hned po všem ostatním, má nejlepší kamarádka.

INTRO

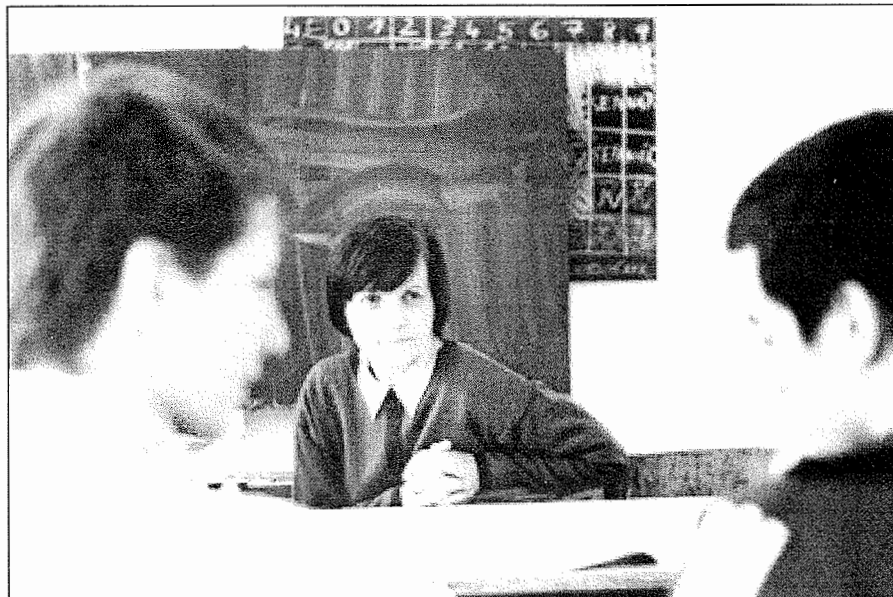
(lh)

Pomalou se začíná stávat pravidlem, že na vybrané gymnázium přijdeme v nejnevhodnější možnou dobu. Na Voděradskou jsme přišli o maturitách, Na Vítězné pláni uzavírali čtvrtletní klasifikaci a Na Zatlance dokonce pololetní. Kvůli tomu řada hodin probíhala tak, že si vyučující se zkušeným cosi potichu mumlali u tabule a zbytek třídy se nerušeně bavil.

A proč jsme si vybrali právě toto gymnázium? Jednak proto, že ať už se jedná o ztracené mládí, první či poslední lásku nebo jen o pár kamarádů a známých, všichni členové týmu (vyjma Tomáše) mají nebo alespoň měli se Zatlankou něco společného; a jednak pro její pověst. O gymnáziu Na Zatlance se už od nepaměti traduje, že je to nejhorší gymnázium v Praze, kde nechají odmaturovat každého. Musím přiznat, že když jsem si podával přihlášky na gymnázium, měl jsem Zatlanku jako druhou školu, jako poslední, nouzovou možnost. Pokud bych však teď měl vyslovit subjektivní hodnocení, musím říct, že Gymnázium Zatlanka se nijak výrazně nevymyká z šedého



Pan ředitel Mikulka...



Někteří studenti pracují jen pod dohledem.

průměru pražských státních gymnázií a to jak pozitivy, tak bohužel i negativy...

INFO  
(lh)

Gymnázium Na Zatlance je čtyřleté státní gymnázium s humanitním a přírodovědným zaměřením. Studenti mají na výběr ze čtyř světových jazyků – angličtiny, němčiny, francouzštiny a italštiny (sic!), ale kromě angličtiny se všechny učí od základů. Volitelné předměty jsou povinné od druhého ročníku a k výběru jich je celkem patnáct (např. semináře z matematiky, fyziky, biologie, chemie, programování, ale i estetická výchova, literární seminář, latina a od letošního roku opět ruština). Kromě nich zde mají tzv. zájmové kroužky – např. kino náročného diváka.

Vybavení školy je, jak už tomu na velkých státních ústavech bývá, velmi slušné – obzvláště laboratoře biologie, chemie a fyziky (mimořádně renovované v posledních letech) jsou na velmi vysoké úrovni. Horší už to je s tělocvičnami (ano, správně, jsou 2), které jsou malé a zchátralé, takže na výuku TV chodí studenti mimo areál školy. Místnost s honosným názvem audiovizuální učebna je svým vybavením v podstatě adekvátní našemu kinu. A dvě počítačové učebny jsou svým vybavením rovněž zastaralé, pan ředitel však slibuje brzkou modernizaci. Škola zřejmě velmi dobře nakládá se státními dotacemi, kromě již zmíněných laboratoří plánují každý rok zrekonstruovat jednu učebnu (vloni to byla sborovna). Mimo to magistrát, kterému budova patří, nechal vloni kompletně zrekonstruovat sociální zařízení. Celá stavba stála asi 6–8 milionů korun.

Profesorský sbor čítá na 40 vyučujících, z toho muži tvoří třetinu dovedu menšinu. V posledních dvou letech sbor podstatně omladil (6 vyučujících do 30 let),

a „rozhodně není přestárlý“, jak nám řekl pan ředitel. Co se atmosféry na škole týče, vztahy mezi studenty a profesory jsou asi stejné jako na všech větších školách. Podle pana ředitele tu panuje celkem příjemná atmosféra: „Utvořil se zde docela rozumný přátelský vztah mezi vyučujícími a studenty. Mohu říci zcela opovědně, že mezi kantory není člověk, který by byl ‚sekerník‘ a nebyla s ním rozumná dohoda. Na druhou stranu je třeba u studentů pěstovat vlastnost, že pokud já s tebou jednám jako s přítelem, tak ty se tak musíš také chovat, a pak spolu můžeme vycházet velmi krásně (třeba jako na PORGu – pozn. red.). A jsem rád, že většina studentů na tuto teorii nebo i praxi přistoupila.“

Při rozhovoru s panem ředitelem jsme se velmi zajímali o drogovou problematiku. Dozvěděli jsme se, že spíše než hromadným návštěvám drogových přednášek a podobných akcí dává přednost diskusím se skutečnými odborníky v malých skupinkách. (Například dr. Bém, bývalý ředitel meziresortní drogové komise, mimochodem absolvent zdejšího gymnázia, zde uspořádal přednášku pro profesorský sbor!) Za nejdůležitější způsob prevence považuje sledovat náznaky „podezřelého“ chování studentů, dlouhodobých absencí apod. Z nedávného anonymního průzkumu místní hygienické stanice vyšlo najevo, že zkušenost z drogou má přibližně 17 % studentů. V poslední době se žádný výraznější případ neobjevil, naposledy před třemi lety musel jeden student kvůli drogové závislosti odejít.

Jako na každé škole, kterou spolu s redakcí PORGazeenu navštívím, i zde jsem se velmi zajímal o potenciální konkurenci – školní časopis. Do rukou se mi bohužel nedostal, a tak vám mohu podat pouze zprostředkovaný názor pana ředitele: „Školní časopis vydávají studenti, ale bohužel nevychází pravidelně; obzvláště v letošním roce jeho vydávání trochu vážne, protože loňští

redaktoři odmaturovali a odešli, ale časopis existuje a bude existovat i nadále. Jeho úroveň pochopitelně kolísá podle toho, jaká skupina ho právě dělá. Časopis je však výhradně záležitostí studentů a rozhodně není redigován vedením školy.“

Na závěr si tradičně neodpustím poznámku o nápojových (a sušenkových) automatech, které už mají snad opravdu, ale opravdu všude... Jen na PORGu pořád nic.

Čeština

4. C, profesor Valouch  
(kk)

Do třídy s převahou dívek vstoupil postarší dobrácky úředník. Alespoň tak se jevil na první pohled. Usedl za katedru a dal se do vyřizování omluvenek, absence, plesu. Celé to zabralo takřka třetinu hodiny. Zarazilo mě také, že pozdě přichází se automaticky omlouvají – to našeho mnohého oktávána ani nenapadne. První řady byly vzorně tiché, v dalších kolovala psaníčka a vedl se hlasitý hovor, občas přerušovaný od katedry naléhavým „Děvčata!“ či „Holky, holky!“

Pak začalo zkoušení, k mému překvapení formou tichého dialogu u katedry, který jen stěží doléhal až do zadních řad. Prof. Valouch kladl důraz na znalost jmen autorů a titulů děl, souvislosti mezi nimi raději nechtěl; často studenta vedl za ruku ke správné odpovědi. Hanka si nad otázkou České meziválečné drama vzpomněla na Čapka, převyprávěla obsah Bílé nemoci a po nápovědě si vzpomněla na Langra, nic dalšího o něm nevěděla. Nad otázkou Próza za protektorátu zopakovala napovězená jména Drda, Kožík, pak už jen dokončovala věty, které vyučující načal. Klasifikována za dvě; já bych ji vyrazil. Jedničkářka Marie byla lepší; jen s profesorskou tezí „Jak dopadl E. F. Buřan? V koncentračním táboře, ano, ano.“ nemohu souhlasit – dopadl přece jako poválečný komunistický poskok.

Výklad nové látky uvedl vyučující aktuální a moudrou úvahou o Palachovi, studenty to však zjevně nezajímalo. Pak pokračoval typologickým přehledem poesie 1945–1968. Výklad přednášel z papíru monotónním hlasem, důležité věci opakoval. Na můj vkus byl často příliš tezovitý na úkor srozumitelnosti až správnosti. (Rok 1945: „Ve společnosti se něco odehrálo, poesie živě reaguje.“ – Blatný, Tento večer: „Sbírka, v níž se mísí surrealismus a syrový realismus.“) Ptal jsem se na prameny: studenti mají Hoznauerovu učebnici z r. 1992 a čítanku k ní (první úplná porevoluční učebnice – má proto mnohé „mouchy“, poradil bych Holého učebnici z ČS). Další texty jim prof. Valouch předčítá, xeroxy nedostávají.

Viděl jsem standardní výkladovou hodinu, která pojímá literaturu jako jednoznačně definovaný soubor dat k zapamatování. Respektuji, ač z hloubi duše

nesouhlasím: literatura musí být i ve škole prožitkem, nikoli výpisek.

### Dějepis

#### 4. C, profesor Valouch (tb, lh)

„Zkoušet, zkoušet, zkoušet,“ psal ještě před začátkem své revolucionářské kariéry V. I. Lenin ve svém Manifestu pedagogickém. Až na pár posledních minut mu i tato hodina zůstala věrná; zkoušelo se ostošest. Na závěr pronesl profesor několik vět na téma „Následky I. světové války“. S ohledem na přípravu k maturitě nezabíhal do podrobností, snažil se pouze vřít studentům do paměti jména pěti nástupnických států rakousko-uherské monarchie a nastínit další vývoj v Jugoslávii. Vzápětí byl přerušen zvoněním, hodina skončila.

### INTERMEZZO záchodky, Šikana & comp. (kh)

Povinnosti mě odvolaly o velké přestávce do oné bílé vykachlíkované místnosti, do které občas musí každý. Našel jsem tam to, s čím jsem se dosud na záchodcích shledával jen v knihách a filmech – tabákový kouř. Do středy 20. ledna jsem si myslel, že si ze mě všichni autoři dělají šoufky, protože proč kouřit na záchodě, když je to cítit až na chodbu; proč nejit raději ven?

V předsíni před vlastními záchody si jakýsi chlapec myl ruce. Kývnul jsem na pozdrav a upozornil ho na vzkaz nalepený na jeho zádech. Hoch poděkoval, vzkaz sundal a odběhl. V tom okamžiku se začaly ozývat z kabiněk nadávky a něco o jistém specifickém stylu mytí hlavy. Před jistou očišťovačkou mě pravděpodobně zachránila jen má vyšší postava a má, pro násilníky úplně neznámá, tvář.

### Biologie

#### 1. B, profesorka Dušková (kh, tb)

Ještě před začátkem výuky se nám dostalo pěkného uvítání: „Přišli se na nás podívat studenti PORGu, to je takové zvláštní gymnázium, kde mají studenti celou řadu výhod, protože mají velmi šikovného ředitele.“ Ta formulace sama o sobě je pěkná, mohla by časem nahradit slogan „škola, do které se žáci těší“.

I tato hodina byla přehlídkou zkoušených – celou dobu se doladřovalo hodnocení studentů, kteří skončili „na hraně“. Jedno je jisté: u nás toho na desítku nemusíte umět tolik, kolik je tady třeba na záchranu před dvojkou. Můžeme říct, že jsou prostě „navrčeni“ a že to hned zase zapomenou. Ale kdo dokáže vysvětlit asimilační a transpirační proud v rostlině, ať první hodí kamelem.

Kdokoliv z žáků se i tentokrát mohl nerušeně nudit, pokud právě nesledoval dění u tabule. Tam se mohl jednak leccos dozvědět a jednak mohl zaslechnout i některé vydařené poznámky, kterými profesorka povzbuzovala zkoušené, například: „Zůstaň, kde jsi byl, mluv zase tím svým krásným barytonem, všichni tě poslouchali, dokud jsi měl co říct.“

### Ruština profesorka Tahovská (pp)

Už poněkud unaveni z předchozí hodiny, snažili jsme se v rozvrhu nalézt něco příjemně nenáročného, ale zajímavého. Do našeho nepočteného hloučku žurnalistů-amatérů se vmísil jeden z místních maturantů a začal mezi námi agitovat pro němčinu paní profesorky Tahovské. Tyto hodiny podle jeho slov „stojí za to“. Uposlechli jsme jeho rady a vydali se s Křištofem

do místnosti č. 151, kde se měla zmíněná hodina odehrávat. Jednalo se o půlenou němčinu studentů druhého ročníku. Vstoupili jsme, jako vždy provázení zvědavými pohledy studentů, a zasedli, jako vždy do jedné ze zadních lavic. Velmi příjemně nás překvapil interiér učebny – neosobní šedí linolea v ostatních třídách vystřídala teplá hnědá, staré opotřebované lavice byly nahrazeny novým multifunkčním typem a hřejivě příjemnou atmosféru dotvářely záclony na oknech (v mnoha učebnách jev zcela nevidaný). Naladili jsme své zvukové ústrojí na nepříjemnou tvrdost německého jazyka a čekali.

Do třídy vešla pomenší profesorka středního věku a překvapila nás tím, že studenty pozdravila rusky. Zprvu jsme se domnívali, že jde o recesi vyplývající z familiárního vztahu této profesorky a několika studentů. Když však i nadále konverzovali v ruštině, a to na téma „zaměstnání našich rodičů“, museli jsme si přiznat, že jsme na hodině ruštiny.

Ve třídě panovala celkem neformální, chvílemi až přátelská atmosféra. Patrně díky tomu, že se jednalo o volitelný předmět, tzn. že na něj chodí jen ti, kteří mají o ruštinu zájem.

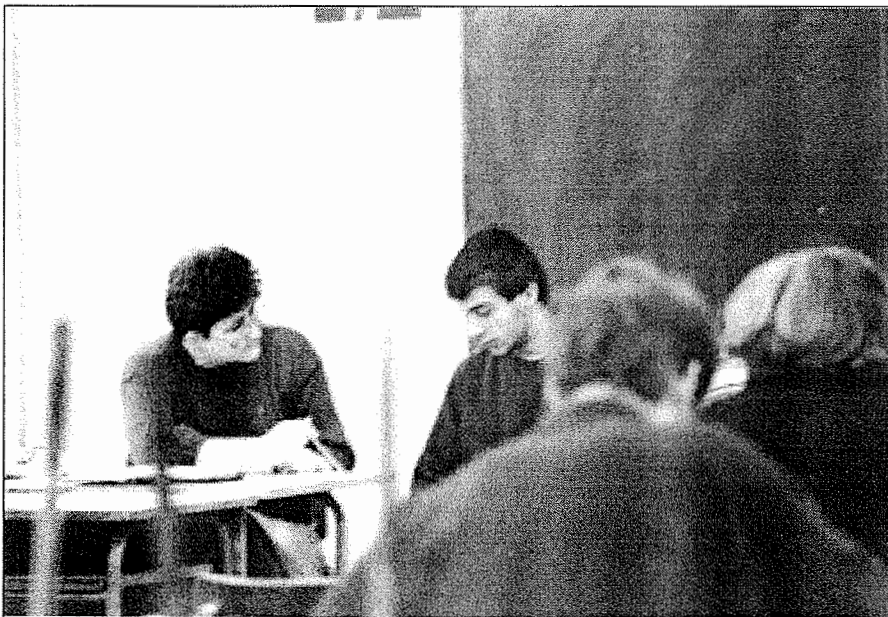
Výuka začala předem připravenými konverzacemi o rodinných vztazích, věku a zaměstnání rodičů. Stejně jako při všech konverzačních cvičeních na každé škole byla i tato provázena chichotáním a chybováním, vždyť mají ruštinu teprve pět měsíců. Po konverzačním začátku, kdy se všichni zasmáli a uvolnili, následovalo několik zdoluhavých cvičení na dril. Pomyslným zlatým hřebem hodiny bylo poslechové cvičení. Prvních pár vět bylo celkem srozumitelných, a to i pro nás, absolutní nezalce ruštiny. Změt slovíček a vět, kterou kazeták vyplivl potom, však překvapila asi všechny. Když studenti po třetím poslechu porozuměli jen polovině, došla paní profesorce trpělivost a upustila od dokončování tohoto cvičení. Ještě než zazvonilo, stihli přeložit krátký článek. Zjistili jsme z něho, že pokud očekáváme od svého ideálního životního partnera malou výšku, skromnost v oblékání a dobrou plaveckou zdatnost, měli bychom si vzít tučňáka (v kolektivu autorů učebnice byla asi nějaká veselá kopa).

Několika slovy by se o výuce ruštiny dalo říci, že se strukturou velmi podobá výuce ostatních jazyků. Má však, kvůli porevoluční nepopularitě ruštiny a všeho ruského, zvláště pro mladé studenty nádech nedaleké exotiky.

### Angličtina

#### 2. E, profesorka Heroutová (kh, tb)

Celou hodinu se zkoušelo – méně šťastní jedinci napravovali své chyby z pololetní písemky. Zkouška spočívala v několikaminutovém rozhovoru s profesorkou, kterou předcházela chvilka rozjímání nad zadáním. Mluvilo se s výslovností, která nám trochu



„ARE YOU READY FOR...“

připomínala některé „bondovky“, například Srdečné pozdravy z Ruska.

Studenti, kteří neměli být zkoušeni, dostali samostatnou práci, která jim měla vydržet do konce hodiny, ale jak už to tak bývá, když začalo zkoušení, věnovalo se jí jen asi pět studentů. Přes šum třídy doléhala k našim uším fráze „are you ready for...“ (nejspíše Philips), kterou pí prof. Heroutová používala vždy, když chtěla vyzvědět od zkoušených, jestli už jsou schopni předstoupit z „potítka“ před tabuli.

Chápeme, že byla hodina ovlivněna blížícím se koncem pololetí, přesto nám trochu vadilo, že se angličtině věnovalo asi pět lidí (včetně profesorky), zatímco ostatní vytvořili několik ostrůvků v moři prázdných lavic a čile konverzovali – pohříchu česky.

### Matematika

#### 4. E, profesorka Špačková (kh, tb)

První třída, ve které byla vidět opravdová studentská výzdoba – mnoho cedulí, plakátů a umně instalovaná sbírka pomalovaných ramínek po celé zdi (jen ty lavice byly pořád zarovnané jako když střílí).

Dobrou náladu ve třídě poněkud kazilo očekávání výsledků z pololetní písemky. Byli jsme studenty předem připraveni na její katastrofální výsledek. Jak se ukázalo, měli pravdu. Asi polovina testů byla za 5 a lepších výsledků dosáhli jen matematictí maturanti. Na jejich adresu ale paní profesorka Špačková poznamenala: „Jednooký mezi slepými králem.“

Poté co kantorka rychle a efektivně přezkoušela jednu žákyni, začala vykládat látku. Probírala se analytická geometrie, posloupnosti. Při výkladu se rozhodně spát nedalo – průběžně kladené otázky držely celou třídu v šachu. Kantorčin neotřesitelný a pozoruhodně vtipný výklad číselných řad na nás velmi zapůsobil. Hodinu zakončila profesorka příkladem řešeným na tabuli.

### POSTMEZZO

#### Vzpomínám si

*(aneb nostalgické vzpomínání profesora Krče, který byl návštěvou Zatlanky dojat až k slzám)*

Vzpomínám na Zatlanku za svých gymnaziálních let. Vzpomínám, jak jsme jí říkali JUPSIS: Jindrův ústav pro snižování inteligence studentů. Vzpomínám, jak všechno bylo šedivé a kantorky mohly i na pánské záchodky. Vzpomínám, jak jsme zdobili nástěnky k rozličným výročím a udržovali aulu – novodobý chrám totality. Vzpomínám na nepřekročitelnou hranici mezi učitelem a studentem, symbolizovanou dvojitými nepropustnými dveřmi mezi světem školních chodeb a světem sborovny. Vzpomínám, jak nás za pozdní příchody a nepřezutí bil školní kat přes chodidla bužírku. Vzpomínám na tělocvik v kapli a na kazatelnu s barokním kazatelem a pištálkou. Vzpomínám, jak nám tvrdili, že IQ-151 je počítač. Vzpomínám, jak jsme v ředitelně vyplňovali ponižující estébácké dotazníky. Vzpomínám, jak jsme bobovali po točitém schodišti a pod vlivem LSD vymalovali zdi

botníku halucinogenními výjevy. Vzpomínám na Oldu Čížka a jeho větu „Piš pět, svačim!“, kterou reagoval na výzvu ke zkoušení. Vzpomínám, jak jsme si čtyři roky místo fyziky pouštěli staré české filmy. Vzpomínám na šílenou ruštinářku v dětské školní uniformě, která garmoškou ubíjela studenty s anglickými nápisy na tričku. Vzpomínám na báječnou ruštinářku, která milovala minisukně a otevřela mi svět ruské klasiky. Vzpomínám, jak jsme hodiny branné a občanské výchovy začínali denním rozkazem. Vzpomínám, jak jsme byli nadšeni ze střílny pod střechou a zdeptání z tělocvičných pochodů smrti na vzdálený stadion. Vzpomínám, jak jsem neuměl popsat soustruh, dělnické hnutí a výhody socialistického zřízení. Vzpomínám na svého spolužáka, který před testem z chemie hodinu popisoval lavici taháky a pak byl přesazen, aby lépe viděl. Vzpomínám, jak nám zástupkyně s chutí zakazovaly školní časopis Oáza. Vzpomínám, jak jsme se dělili na folkaře, depešáky a metaláky. Vzpomínám na noční útěky z branných kursů i na kolektivní radost spartakiádního nácviku a chmelové brigády. Vzpomínám na vlasatého školníka, pozdní příchody a výlety do hospod. Vzpomínám na všechna nezapomenutelná „poprvé“. Vzpomínám na kapelu Jupsisgrund. Vzpomínám, jak jsme toužili vidět opravdového inspektora. Vzpomínám na učitele, kteří při hodinách četli metodickou příručku a zakázali jakékoli dotazy. Vzpomínám na stávku v roce 1989 a barikádníka Jakuba Železného. Vzpomínám, jak se z komunistů stali přes noc demokrati. Vzpomínám, že se pořád něco dělo...

## (DETEKTIVKA)<sup>2</sup>

Velmi známý detektiv Fred Fireworks jel poklidně ve svém sportovním kabrioletu, který dostal před několika dny od své překrásné milenky Laury Lurelové. A byl s ním velice spokojený. Reklama opěvující toto auto, nejdražší a také nejrychlejší na kontinentě, nelhala ani v nejmenším detailu. Vychutnával si každý okamžik za volantem, jehož střed byl z ryzí platiny a jehož okraje byly ozdobeny královským hermelínem. Radoval se z každé minuty prosezené na sedačkách potažených lví kožešinou. Nepřestával obdivovat všechny nejnovější přístroje, jimiž byl jeho vůz vybaven, od speciálně snížené podlahy až po plně automatizovanou stahovací neprůstřelnou střechu.

Věděl, že nemůže sedět v lepším voze, a proto na něj byl velice pyšný. A navíc se mu s každým ujetým metrem drala na mysl vzpomínka na jeho novou milenkou. Byla to dívka naprosto nevšední krásy. Její dlouhé vlnité blond vlasy, které si občas svázala gumičkou, jí padaly až do půlky zad. Z její hebké pleti vystupovaly jako dvě důchodkyně z metra oči zelené jako hastrman. Její poprsí se skvělo do okolí jako dva kůly v plotě a nohy – ach ano – ty nohy byly jako břicho laně.

Když se s ní ráno loučil, povlávaly její dlouhé blond vlasy ve slaboučkém větříku a sluneční paprsky si s touhle její pokladnicí nádhery pohrávaly jako neposedná kofata. Její vždy veselé oči na chvíli posmutněly, když jí ráno mezi dvěma slad-

kými polibky řekl, že se vrátí až k večeru. Cítil se téměř provinile, když se ho svými sladkými rty zeptala, co má tak důležitého na práci, a on mohl jen mlčet. Jako specialista pro vyšetřování vícenásobných vražd zkrátka nemohl doma o své práci mluvit tolik jako ostatní muži. Štěstí, že byla Laura tak chápavá. A navíc se doma sama nenudila, neboť měla jako vysokoškolská učitelka medicíny stále dost práce.

Tentokrát byl Fredův případ skutečně výjimečný. Ve sklepení opuštěného kláštera, který stojí za městem již po staletí, zemřelo za včerejší bouře pět lidí. Nikdo netušil ani o koho jde, natož pak kdo a proč je zabil, a tak zavolali Freda, svého nejlepšího člověka. Ten právě dojel na místo činu.

„Čiňani?“ podivil se detektiv poté, co mu poručík oznámil, že ti mrtví jsou naprosto neznámí Čiňani, které nikdo z přítomných policistů nikdy neviděl. S nevěřicným výrazem ve tváři se šel přesvědčit dovnitř. Při vstupu do kdysi svatého místa mu přeběhl mráz po zádech. Temnota a rozlehlost celého interiéru ho fascinovaly. Co se tu za ta staletí vše odehrálo; a teď i ty vraždy.

„Ale vždyť tady žádné mrtvolky nejsou!“ zanádal Fred poté, co v opuštěném chrámu nenašel ani jednu mrtvolu.

„No, nejsou,“ pronesl suše policista.

„A vypadá to, že nikdy nebyly,“ pokračoval Fred.

„No, nebyly,“ dodal suše policista.

„Tak to mohu jet domů!“ prohlásil Fred.

„No, to můžete,“ konstatoval suše policista.

Jaroslav Mojžíš



# ROZHOVOR S ONDŘEJEM ŠTEFFLEM

ŘEDITELEM NADACE SCIO, ZAKLADATELEM A BÝVALÝM ŘEDITELEM

Jak je Scio velké těleso, kde všude funguje (v jakých městech), kolik má prostor...

No vidíte, to je zajímavá otázka, na to se mě ještě nikdy nikdo neptal. Scio jako instituce sídlí pouze v těchto třech kancelářích (Jeruzalémská 1). V tuto chvíli zde pracuje 4,5 člověka, ale to jsou stálí zaměstnanci; kromě nich máme skupinu asi třiceti autorů, kteří vytvářejí naše zkoušky, a zhruba sto oponentů, s kterými pravidelně spolupracujeme. Co se týče organizační stránky, tak v každém městě, kde Národní srovnávací zkoušky probíhají, máme svého oblastního koordinátora. Ten před zkouškami v daném místě najme potřebný počet lidí, kteří tu zkoušku organizují, loni jich bylo asi 400.

Jakým způsobem připravujete otázky?

Na, to jak dělat testy, existuje pevná metodologie. Vytváření testů je celý obor, který se dá studovat. Jedna velká instituce je v Holandsku, zaměstnává asi 300 lidí, vůbec největší je v USA – Educational Testing Service, ten zaměstnává asi 3000 lidí, z nichž nejméně polovina vytváří testy.

Autoři připraví asi dvojnásobek úloh, než je potřeba pro danou zkoušku. Tyto úlohy se potom oponují, a to jak z hlediska věcného, odborného (aby tam nebyly chyby), tak z hlediska „testologického“ (aby ty otázky byly správně položeny). Kromě toho se všechny otázky pilotují – ověřují na vybraných skupinách studentů. Na to existují složité postupy, jak zajistit reprezentativnost; důležitá je taky utajenost – občas se otázky pilotují i rok předem, tzn. na jiných studentech, než kteří je pak dělají. Pilotáže ukáží určité charakteristiky úloh, a to nejen jestli je úloha obtížná nebo lehká, ale hlavně jestli správně funguje. Základním požadavkem dobré úlohy totiž je, aby oddělovala dobré studenty od špatných. Dělat takové úlohy se lze naučit asi tak, jako se lze naučit malovat obrazy – někdo na to má nadání, někdo nemá, někdo se něco naučí. Ale žádné konkrétní pokyny k tomu neexistují. Výsledek je třeba empiricky odzkoušet. Na základě pilotování se asi polovina otázek vyškrtá. Pak následují znovu oponentury, někdy ještě další pilotování celých zkoušek, různé doladování a korektury. Samozřejmě když teď děláme zkoušku z biologie poosmé, tak už máme v bance 1200 úloh, z kterých je můžeme vybírat, a tak může být postup trochu rychlejší.

Jak často se v tomto týmu lidé obměňují, obměňují-li se vůbec?

Řekl bych, že se týmy pomalu postupně obměňují. Jsou samozřejmě důvody proto, aby byly stabilní, protože ti lidé se to naučí. A to nejen jak vytvářet otázky, ale i všechny věci okolo. Dělat testy není jen tvůrčí práce, ale je také potřeba úlohy vyplát až do konečné, bezchybné podoby. Na druhou stranu lidé se vyčerpají a sami cítí, že po třech letech už dělají pořád stejné otázky nebo je to zkrátka už nebaví. A tak si najdeme nové lidi. Jenže v České republice je to velmi nesnadné, protože tu není nikdo, kdo by to pořádně uměl. Proto každý nový člověk musí projít školením. Ze začátku to dělá hůř, tak za rok se to naučí a umí to lépe. Takže týmy se postupně obměňují, někde se vymění jeden, dva lidi, někde se neobměnil za čtyři roky nikdo.

A ta „testologie“, jak jste se o ní zmínil, ta se u nás nedá studovat?

Abych byl tedy přesný, „testologie“ se správně jmenuje educational measurement, česky „pedagogické měření“ nebo „psychomet-

rie“. V Čechách se to v podstatě nikde vystudovat nedá. Jsou některé fakulty, třeba PedF v Praze, kde k ní mají volitelnou půlsesterní přednášku, zatímco v zahraničí projde každý učitel alespoň semestrálním kursem. Educational measurement je tam povinná součást jakéhokoliv pedagogického oboru. A v řadě zemí ji lze vystudovat až do nejvyššího stupně – v Americe je katedra educational measurement na každé pedagogické fakultě a vedoucí katedry jistě má nejvyšší možnou vědeckou hodnost, které dosáhl v oboru pedagogického měření. U nás nic takového není, nejsou odborníci. Připustil bych, že v České republice je tak pět lidí, kteří tomu jakž-takž rozumí. Jeden specialista, který je podle mne lepší než nás pět v Čechách, je na Slovensku, a tím to končí.

Přesvědčujete vysoké školy, aby braly v úvahu výsledky z NSZ?

Samozřejmě, že je přesvědčujeme, ale zas tak snadno to nejde. Loni jsem vedl rozsáhlou akci, mluvil jsem asi s 60 děkany nebo proděkany. Některé se mi podařilo přesvědčit, některé ne. Ale stále na ně tlačíme, teď na ně začala tlačit i akreditační komise. A nový vysokoškolský zákon je nutí do většího pořádku v přijímacích zkouškách. Takže já myslím, že je postupně někam dotlačíme. U některých se to už podařilo, zájem zas tak malý není – ze 113 fakult už k NSZ asi 40 nějak přihlíží, dalších asi 30 o tom uvažuje. Je to taky otázka času a jednání uvnitř fakult.

Kdy a jak vznikla myšlenka standardizovaných maturit?

Počkejte, to mi nepodsouvejte! V okamžiku, kdy jsme začali s NSZ, se začalo mluvit o tom, že způsob ukončování studia na střední škole je nadále neúnosný. Pak začaly ministerstvo školství a asociace gymnázií podnikat určité kroky, kterými se to snažili napravit, a tam vznikla myšlenka standardizovaných maturit (nic jiného ani nemohlo vzniknout).

Ale právě vám je to velmi často podsouváno!

Sám jste to řekl, je mi to podsouváno. Co s tím mám dělat. Lidé mi podsouvají všelijaké věci. My jsme přišli s Národními srovnávacími zkouškami. Mně osobně by se velmi líbilo, protože jsem liberálně založen, aby v České republice existovaly kromě Scia ještě alespoň dvě další nestátní organizace, které by nabízely nějaké zkoušky, které by v tomhle začaly fungovat. Stát totiž nemá příliš silnou motivaci, aby se to dělalo dobře, ten má motivaci dělat to jednoduše. A to bohužel u standardizovaných maturit může vést k velmi nepěkným koncům... Schválně říkám koncům. Co se totiž týče standardizovaných maturit obecně, myslím si, že prvních pět let by pozitiva velmi silně převládala nad negativy, dalších pět let nevím a dalších pět let to může být klidně obráceně, zejména bude-li se to dělat blbě. A ve školství zatím cokoliv stát dělal, dělal blbě. Mám mnoho důvodů si myslet, že tu standardizovanou maturitu opět zvorá.

Mohl byste jmenovat nějaká negativa standardizovaných maturit?

Negativa například jsou, že na školách se bude učit jenom to, co bude obsahem maturit. Standardizovaná maturita bude silně, jak dosud nic, co bylo v našem školství, určovat, co se bude na školách učit. A pokud standardizovaná maturita bude udělána blbě, tak se budou učit hlouposti ještě víc než teď. Prvních pět let to nebude tak silně, protože bude chvíli trvat, než se vůbec přijde na to, co v té

maturitě je, a učitelé se tomu budou přizpůsobovat. A proti tomu zas stojí pozitivní, že na řadě škol, které vy neznáte a vůbec si to nedovedete představit, se vlastně neučí nic.

### Střední tenisové školy?

To nejsou střední tenisové školy, to jsou odborná učiliště a rodinné školy a podobně. Jestli máte odvahu, měli byste udělat reportáž z nějakého pěkného učňáku.

### Nemůže to vést k snížení úrovně výuky na gymnáziích?

Rozhodně v krátkodobém horizontu ne, a dokonce si myslím, že ani v dlouhodobém. V tuto chvíli je to tak, že každá škola si dělá maturitu úplně jak chce. Pokud chce mít nějaká střední škola nízkou úroveň, dneska jí v tom nic nebrání a nic jí nemotivuje, aby měla vysokou. Školy, které mají vysokou úroveň, proto nepochybně musí mít nějakou vnitřní motivaci, a když jim přidáte standardizovanou maturitu, to je samo o sobě nebude vést k tomu, aby snižovaly úroveň.

Ale vzhledem k tomu, že SM bude stejná pro všechny školy, její úroveň bude muset být nižší, než je třeba teď.

Maturity ano, ale ne školy. Ale vy nemůžete porovnávat úroveň písemného testu s dosavadní ústní maturitou. Ústní maturita nemá žádnou úroveň, ani vysokou ani nízkou. Ta má tak rozdílnou, že takový pojem (úroveň) vůbec nemůžete použít. Někde stačí z angličtiny, abyste uměl časovat sloveso být, a máte trojku, zatímco na PORGu musíte na trojku umět dost slušně anglicky. Maturita dnes celostátně nemá úroveň žádnou.

### Lze ji vůbec nějak standardizovat?

Nestandardizujete tu ústní, ale zavedíte zcela nový prvek, který bude jednotný pro všechny. Do systému, ve kterém je čurbes a ve kterém žádná laťka neexistuje, přinášíte jasnou laťku. A ta bude u některých škol níž, než je ta laťka, kterou mají u ústní maturity, a u některých naopak výš. Pozitivní prvek je v tom, že mnoho škol, kde je ta laťka strašně nízká, se bude muset posunout na vyšší úroveň. A druhé pozitivum, které je nepominutelné: konečně budete

mít papír, na kterém když bude napsáno, že jste získali ve standardizované maturitě 75 bodů, tak každý bude vědět, co těch 75 bodů znamená. Když teď někam přijдете a ukážete, že máte z angličtiny jedničku, tak vás stejně musí přezkoušet, jestli tu angličtinu umíte nebo neumíte, protože vy jste mohl přijít z nějakého učiliště, kde jedničku dávají každému.

Řekl jste, že by bylo přínosem, aby v Čechách kromě Scia existovalo víc podobných organizací. Kdyby vznikla nějaká organizace, která by dělala těžší testy než vy, snažil byste se zvýšit obtížnost vašich testů, abyste byl nejnáročnější?

To bych rozhodně neudělal. Náročnost testu není žádné kritérium kvality. Vytvořit těžký test je mnohem jednodušší, než vytvořit test lehký. Ve Scio žijeme z toho, co si od nás někdo koupí; jsme sice nadace a fungujeme neziskově, ale teď nemáme žádné sponzory. A proto se musíme snažit vytvářet testy tak, aby byly dobré a kvalitní a aby učitelé, žáci či vysoké školy, kteří si od nás testy kupují, poznali, že jsou kvalitní a že odpovídají jejich potřebám. Mimochodem pro některé vysoké školy vytváříme na zakázku testy pro přijímací zkoušky.

### Jaké máte plány do budoucna?

Plány do budoucna? No, příští rok to tady asi zavřeme a vezmeme si celopodnikovou dovolenou, protože příští rok nejsou maturanti. Normálně jich je asi 120 tisíc, a příští rok jich bude jenom 14 tisíc. A pak uvidíme. Mnohé záleží na tom, jestli už v roce 2001 bude standardizovaná maturita. Já si myslím, že ještě ne. Určitě také víte, že já věci vydržím dělat tak pět let a pak začnu dělat něco nového. To už se pomalu chýlí, takže to tu možná někomu předám a...

Chtěl byste něco vzkázat čtenářům PORGazeenu nebo bývalým pedagogům a kolegům?

Mám vás všechny rád, totiž správně mediálně: Miluju vás, všechny vás miluju...

Děkuji za rozhovor

Lukáš Honzák

## MLÉKAŘOVA RADA – DALŠÍ SALMOVSKÁ



\* Pokud se nudíte, přijďte taky v pondělí 15. 3. 1999 večer. Kde najdete Literární kafilerku v Salmovské, už jistě víte. Potenciální a potencionální, ovšem hlavně potentní přispěvatelé jsou vítáni ze všech nejvíce: vlastní tvorba ze šuplíku, jakož i ochota podílet se na vzniku zcela nových a originálních výstupů je velmi **Vitana**. Čím dříve o sobě dáte vědět, tím lépe. Čím později, tím to celé bude napínavější. Tak jako tak se těším na i nadále dobrou spolupráci.

Tomáš



# SCIO

A JEHO SROVNÁVACÍ ZKOUŠKY



Již několik let existuje nadace Scio, která se zabývá tvorbou testů. „Je asi pět lidí v České republice, kteří umí připravit test!“ říká hlava organizace a bývalý ředitel PORGu Ondřej Šteffl na obhajobu existence takové instituce. Celá nadace je živa z tzv. Národních srovnávacích zkoušek (NSZ), které sama organizuje, a z tvorby testů na zakázku – příkladem je loňská Sonda maturant, jejímž vypracováním pověřilo Ministerstvo školství právě Scio (zbytek akce realizoval Ústav pro informace ve vzdělávání). Názory na Sondy maturant, která byla pro všechny střední školy na území ČR povinná, se ústav od ústavu lišily. Většina kantorů hodnotila sondu v průběhu následného dotazníkového šetření vesměs kladně (známkou 1, 2 nebo 3), byli však i tací, kteří nejenže dali sondě pětku, ale hnali celou věc až k soudu. Ředitel Střední průmyslové školy stavební ve Zlíně Svatoopluk Sládeček například podal na osoby spojené se Sondou maturant žalobu – za zneužívání pravomoci veřejného činitele, za úplatkářství, za neoprávněné získávání informací a tak podobně. Šteffl k tomu podotýká: „Naší prací bylo pouze sestavit otázky. Ty jsme odevzdali a s organizací Sondy maturant jsme neměli nic společného!“ Scio za svou práci tehdy dostalo 1,7 milionu korun. Možná se to někomu zdálo mnoho...

Sonda maturant již není aktuální; na rozdíl od zmíněných Národních srovnávacích zkoušek, jejichž absolvování, jak píše Šteffl, poskytne studentům velkou výhodu, hlásí-li se na vysokou školu. Scio totiž vydalo, nejspíš u příležitosti začátku nového roku, šestnáct stran nazvaných „Jak si vybrat vysokou školu“. Tyto noviny vyšly ve slušném nákladu 103 000 výtisků a byly rozeslány po exempláři na každou střední školu jako informativní (čti reklamní) soubor textů týkajících se NSZ. Noviny ale obsahují i několik velmi rozumných textů, zejména téma k zamyšlení: co by si měl člověk uvědomit, hlásí-li se na vysokou školu. Najdeme v nich i některé nejzákladnější informace (ten superlativ rozhodně nepodhodnocovat) o několika vysokých školách – patrně to byly reklamy. Přínosná je však tabulka vysokých škol a jejich přístupu k absolventům NSZ. Noviny obsahují i několik namátkových otázek, které umožňují udělat si hrubou představu o obtížnosti NSZ. Bohužel to jsou tytéž otázky, které vyšly již loni v nějakých veřejných novinách.

Při realizaci NSZ si Scio klade za úkol ukázat, jak mají vypadat dobré zkoušky se vším všudy – informovaností účastníků počínaje a profesionálně vytvořenými otázkami konče. Zkoušky z každého předmětu probíhají jednou v roce paralelně ve dvanácti největších městech ČR. „Scio má v každém z měst svého oblastního koordinátora, který zajišťuje vše potřebné,“ říká Šteffl. V novinách Scio (Jak si vybrat vysokou školu) jeden z článků vypočítává chyby, jichž se nejčastěji dopouštějí vysoké školy při svých přijímacích řízeních. Vytyká jim mimo jiné špatnou organizaci a dodává, že při Národních srovnávacích zkouškách jsou podmínky – možnost opisování, povídání si apod. – na všech místech stejné. Dále jsou vysokým školám vytykány věcné chyby v některých přijímacích testech – pravdou je, že na chyby v NSZ si zatím nikdo nestěžoval (myslím tím nikdo fundovaný, uražených článků studentů, kteří patrně neuspěli, jsem v novinách četl až dost).

Šteffl dále tvrdí, že jen málokdo v ČR je schopen vytvořit vhodné otázky do testu – přijímací testy na vysoké školy mívají nízkou výpovědní hodnotu a existuje zbytečně nebezpečí, že se na školu kvalitní student omylem nedostane. „Jak se tvoří otázky do testu, k tomu je celý obor a ten se studuje na vysoké škole,“ říká Ondřej Šteffl a dodává, že v Čechách, stejně jako ve většině zemí východní Evropy, tento obor studovat nelze. „Z hlediska reliability jsou zcela nevhodné příliš těžké znalostní úlohy vyžadující okrajové a speciální znalosti,“ píše se v novinách Scia.

Testy NSZ lze psát z českého, anglického nebo německého jazyka, z matematiky, biologie, fyziky, chemie, dějepisu nebo z takzvaných obecných studijních předpokladů. Cizí jazyky se skládají z poslechové a písemné části, ostatní zkoušky jsou jen písemné a spočívají v zaškrtnutí jediné správné odpovědi u každé otázky. Pokud uspějete, dostanete certifikát, jímž se můžete prokázat u přijímacích zkoušek na VŠ (je dobré si nejprve zjistit, jaké vztahy má tamní ředitel s nadací Scio, zejména pak s panem Štefflem). Přihláška k jedné zkoušce přijde zájemce na 285,- Kč. „Vzhledem k výlohám je to dokonce levnější než přijímací zkoušky na VŠ,“ tvrdí noviny SCIA. Ačkoliv žádná z fakult Univerzity Karlovy – kromě pedagogické – nebere při přijímacím řízení úspěšnost v NSZ v potaz, je jejich absolvování přínosné, chce-li maturující získat nezkreslenou představu o svých znalostech.

Jaroslav Mojžíš

## Japonská válka 1931–1945

Publikace známého odborníka na dálnévýchodní problematiku Aleše Skřivana vyšla ve výborné edici Historická řada. Kromě ní zde vyšly ještě doporučeníhodné knihy Petra Luňáka (Západ–USA a západní Evropa ve studené válce) a Josefa Opatrného (Válka severu proti jihu).

Japonská válka je jakési *opus magnum* A. Skřivana, odborníka na mezinárodní postavení Číny, Japonska, Německa a Rakouska-Uherska v 19. a 20. století.

Co v této knize najde čtenář PORGazeenu? Přes 500 stran čtivého textu o situaci v Číně, Japonsku a Pacifiku v první půli tohoto století. Velmi cenné jsou první čtyři kapitoly, které jsou věnovány v našich zemích málo známému japonsko-čínskému konfliktu, jenž zuřil 14 let a vázal dvě třetiny sil japonské císařské armády. Rovněž japonská expanze do Indočíny je zde podána velmi fundovaně. Pro zkušeného čtenáře, který se o pacifický *war theater* zajímá již delší dobu, má však kniha pouze poloviční hodnotu. Od kapitoly Guadalcanal je totiž přesným přepisem starší Skřivanovy publikace Pád Nipponu z edice ARCHIV nakladatelství Mladá fronta. Převzaty jsou i mapy a vysvětlivky – zde došlo k několika trapným opakováním. Například éra Meidži je výborně vysvětlena již v první kapitole, přesto je ještě jednou zopakována v druhé části knihy.

Kombinací popisu zahraniční politiky Nipponu a zvrátů na tamní politické scéně, která je doplněna vylíčením vojenských událostí v Jihovýchodní Asii a Oceánii, dosáhl autor nebyvalého efektu, který dělá z Japonské války výbornou popularizační knihu.

Mistrně vybrané a zakomponované fotografie, pravděpodobně z archivu autora, se k textu hodí jak tematicky, tak ilustračně. Je třeba pochválit práci Libri – zakomponování desítek fotografií působí precizním dojmem, určitě lépe než v knize Pád Nipponu.

Možná že taková podrobná publikace si zaslouží trochu srozumitelnější, možná i schematictější mapy. Momentální výběr map však stejně poměrně dobře přibližuje prostor, v němž se odehrálo všechno, co A. Skřivan tak výborně sepsal.

Zkrátka a dobře – Japonské válce by neměla v cestě do vašich knihoven stát žádná překážka.

E. H.

*Tato kniha vyšla jako 31. publikace nakladatelství Libri roku 1997 v počtu 3 000 výtisků. 553 stran, z toho 20 poznámkových a 6 s výběrovou bibliografií z oboru. Cena 250,- Kč, pro studenty 20% sleva. Knihu lze koupit i ve školní knihovně.*

# HOMELESS MIT UNS!

A NEB PRŮVODCE ŽIVOTNÍM STYLEM SOUČASNOSTI

## DÍL PRVNÍ: MALÝ SLOVNÍK ALTERNATIVNÍ VÝŽIVY

**akceptor** – 1. atom poskytující prázdný orbital k vytvoření koordinačně kovalentní vazby. 2. **somrák** přijímající **potravu** po úspěšném **somru**. Viz také **donor**.

**bufet** – 1. (z českého „bud fit!“) nedojedené **jídlo**, o které původní majitel ztratil zájem. Šarmantně využijeme příležitost. 2. stánek nebo obchůdek s občerstvením, vynikající prostor pro **bufet (1)**, **santus** a **somr**.



**bufetit** – dojíst po již syté osobě její **jídlo**. Existuje mnoho společenských úrovní takového **bufetu**.

**bufeták** – osoba požívající **bufet**.

**čajovna** – výborné místo pro **somr**, **bufet** i **santus** čajových produktů. Příjemná atmosféra.

**dárce** – viz **donor**

**donor** – 1. osoba poskytující **potravu somrákovi**. Bývají to dobří lidé. Viz také **akceptor**. 2. atom poskytující své dva elektrony do vazebného orbitálu koordinačně kovalentní vazby.

**Dan** – (převzato z východních umění) technický stupeň, úroveň vyspělosti. První Dan znamená zvládnutí praktických základů, desátý Dan je Nirvána. Pod prvním Danem jsou žákovské stupně *kyu*. Hodnotit můžeme homelessáckou stránku osobnosti (o tom příště), nebo **somráckou** zběhlost. Uvádím pouze orientační charakteristiku **somrácko-santusáckých** stupňů. Žádná komise tyto stupně neuděluje, správný **somrák** vždy zná své možnosti.

1. Dan – hbité **vosomrování** fyzicky, společensky a věkově rovnocenných **donorů**. **Santus** na úrovni jídelny **Koráb** (včetně pití).

2. Dan – přesvědčivé **vosomrování** silnějších **donorů**, nadřazených a starších. **Santus** na úrovni kýblu na **Korábě**.

3. Dan – **vodsomrování** jakéhokoliv **donora**, včetně skupin, kuchyní, hotelů... Jakýkoliv **santus**.

Vyšší technické stupně sahají do duševně-meditační sféry a týkají se i prospěchu vůči ostatním (např. založení vlastní školy, propagace).

**dojždět** – 1. viz **bufetit**. 2. denně používat dopravních prostředků k cestě do školy nebo za práci.

**hejplís** – (z angl. „Hey, please!“) základní fráze verbálních technik **somru**, přiměřenou intonací obměkněme leckterého **donora**. Frázi zavedl V. Ripka v roce 1995.

**hotel** – bytovací zařízení vyšší třídy. Pro nás je zajímavá hotelová **restaurace**, **bufet**, případně bar. Recepce (vstupní přepážka) se dá dobře **vodsomrovat** (za předpokladu zběhlosti ve světových jazycích a herectví), hosté taktéž. Tajný tip: Intercontinental na **Silvestra**.

**hospoda** – levnější stravovací zařízení. Pro začátečníky nebývá **somr** v hospodě bezpečný. Příležitosti k **bufetu** (rovněž pro pokročilé).

**humáč**, **humus** – (hanlivě) laický výraz pro **santus**.

**jídlo** – viz **potrava**

**jídelna** – stravovací zařízení pro zaměstnance (v podnicích) nebo žáky (ve školách). Nevyčerpatelný zdroj **potrav**.

**kachna** – nejsvatější **santus**, bohatý zejména na tuky. Nalezení kachny se automaticky rovná dosažení 10. **Danu**. Po kachně můžeme pokojně zemřít. Pozor! Nikdy Kachnu **nesomrujeme** a **nelovíme**, musíme ji poctivě najít.

**kontejner** – velká **popelnice** s nižším obsahem **santusu**.

**Koráb** – (školní **jídelna** ZŠ Na korábě) ráj a zároveň neustálá zkouška i pro otrlé **santusáky**. Spojuje se zde **somr**, **santus** i **bufet**. Na místních **donorech** (kuchařkách) trénujeme verbální techniky **somru**, nemáme-li stravenky nebo pokoušíme-li se tyto pronést. Místní polévka a pití jsou kvalitním **santusem**. Obsah kýblu u okénka na nádobí se rovná 2. **Danu**. Obědvající poskytují dobrý **bufet**.

**koš** – 1. basketbalový – nepoužitelná záležitost. 2. odpadkový – malá **popelnice**, obsah je však čerstvější.

**kuchyně** – místnost v každé **hospodě**, **restauraci** či **jídelně** přeplněná **potravou**. Kuchaři však mívají vůči **somrákům** neodstatněné předsudky a **somr** zde je velmi obtížný (nejsou-li kuchaři naši známí).

**lovit** – získávat žijící **santus**, zejména hlodavce (viz např. **sysel-session**). Tento způsob hraničí s prací a vyžaduje vynalézavost.



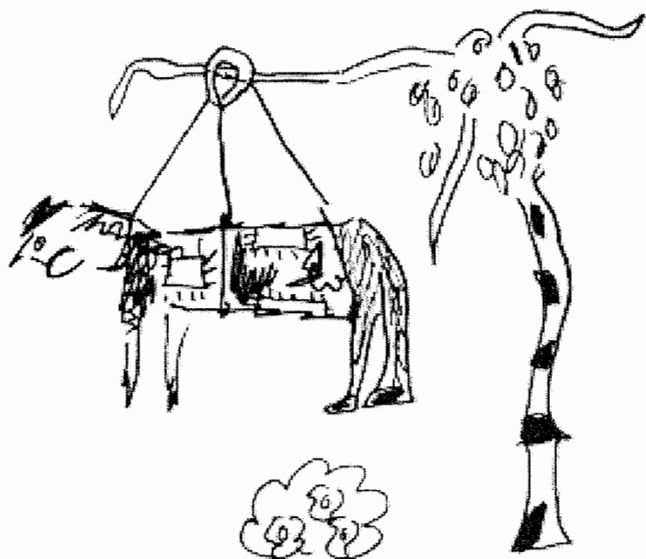
**manažer** – (z anglickočeského „money – žer“) viz **obchodní zástupce**.

**novinář** – viz **somrák**.

**obchod** – zařízení ke směně zboží (a **potravy** – viz **samoobsluha**) za peníze, které nemáme. Od prodavačů se špatně somruje. Tajný tip: Nápojový stroj (k **vyšomrování** zejména tatranky a polévky).

**obchodní dům** – několikapodlažní **obchod**, spousta stresu.

**obchodní zástupce** – reprezentativní zaměstnanec firmy, viz **somrák**.



**obživa** – viz **potrava**.

**piknik** – obecně hostina v přírodě. Rodinné pikniky nejsou bohatým zdrojem **jídla**. Jinak je to se společenskými pikniky (např. zahajovací pikniky, premiéry a vernisáže). Pohotově se stylizujeme jako dlouho nevidění přátelé, spolužáci, známí, **obchodní zástupci**, sponzoři či **novináři** a bohatá nadílka nás nemine!

**popelnice** – velmi nadějná místa, chceme-li nalézt **santus**. Nachází se před vchody domů, má tvar válce s víkem. Kromě jídla bývá také zdrojem materiálů na stavbu a zařízení příbytků (o tom si povíme příště).

**potrava** – veškeré věci, které jsme schopni sníst. Spektrum potravy je přímo úměrné hodnotě technického stupně (**Dan**).

**potraviny** – viz **supermarket**.

**restaurace** – nóbl **hospoda**, lidé v ní jsou směšná a dají se dobře **vosomrovat**.

**samoobsluha** – viz **supermarket**.

**santus** – (z lat. „sanctus“ – svatý; skoňujeme: bez santusu, santusem atd., nikoliv „santu, santem“) nalezená, nikomu nepatřící **potrava** (nejedná se tudíž o **bufet** či **somr**). Bývá vskutku posvátná. Laik by se většinou mylně domníval, že se jedná o nepoživatelnou záležitost. Nesmíme se zapomenout pomodlit a utřít si ruce, abychom předešli možným infekcím.

**santusák** – člověk, jež potkal **santus**.

**Silvestr** – 1. stylový septimán (1. **Dan**). 2. poslední den v roce, vhodný pro **somr** alkoholu.

**skládky** – obří **popelnice** pod širým nebem, moderní biotop s unikátním životním prostředím a spoustou materiálů. Narozdíl od **obchodního domu** je zde klid. Vhodné pro meditaci.

**somr** – (z anglického „sommer“ – léto, letní) způsob získávání **obživy**, pokud je tato něčím majetkem a nejsme-li zloději. Existuje mnoho somr-stylů (angl. „sommer-styles“) s typickými technikami, od verbálních přes znechucující až po mírně nátlakové. Musíme zpravidla odhadnout vyhlédnutého **donora**, na který způsob je asi tak zralý. Nikdy nepoužívá-

me násilí a nekrademe. Podle druhu **donora** rozdělujeme somr na primární (zemědělské družstvo, jatka), sekundární (obchod, kuchyně, restaurace) a terciární (lidé, kteří si jídlo koupili – nejčastější druh donorů).

**somrák** – osoba provozující **somr**. Somráci jsou fajn.

**somrovat** – provádět **somr**, žádat o jídlo. Nezaměňovat s žebráním (viz **žebřák**)!

**strava** – viz **potrava**.

**supermarket** – velký **obchod s potravou**. **Jídlo**, které se zde vyskytuje, nepovažujeme za **santus**, neboť je majetkem supermarketu. Navíc supermarkety bývají nacpané kamerami a střežené bezpečnostními službami.

**sysel-session** – úprava nalezeného nebo **uloveného** sysla pro pokročilý (3. **Dan**). Hlodavce šetrně usmrtíme (nestahujeme z kůže), zavěsíme (držíme) za ocas a pomalými podélnými tahy zapalovačem zvolna pečeme. Odborně pojmenoval (bez praktické zkušenosti) K. Turba v roce 1997.

**ulovit** – viz **lovit**.

**Vánoce** – svátky v prosinci. Lidé se stávají velmi dobrými **donory**.

**velikonoce** – doba, kdy je **somr** povýšen na národní tradici. Na Velikonoční pondělí nezahálíme. Vstáváme brzy ráno a měli bychom mít dobře rozmyšlený taktický plán. Během jednoho dopoledne totiž musíme co neefektivněji využít mimořádnou pohostinnost velkoměsta. Zaměříme se hlavně na peníze a čokoládu (stovky vajec na tvrdo se rychle kazí). Vydělíme-li stáří snědeného vejce (počítáno na dny) čtyřmi, můžeme si ověřit svůj technický stupeň (např.: sním 8 dnů staré vejce = mám 2. **Dan**).

**vosomrovat** – provést učebnicový **somr**, získat od **donora** maximum.

**vosomrovat** – provést dobrý **somr**.

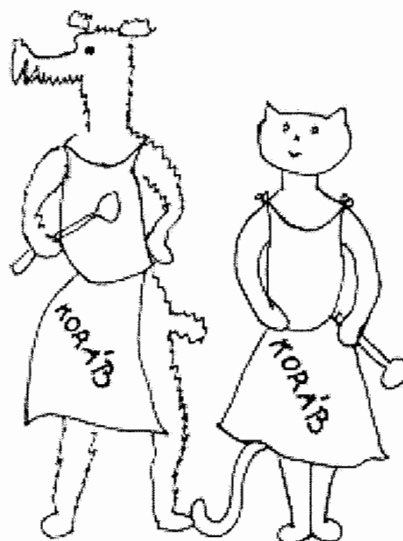
**vyšomrovat** – získat **potravu** (většinou s malým úsilím, zejména verbální techniky nebo **bufet**).

**žebřák** – komerční **somrák** zaměřený na tvrdou měnu. Poznává se tak, že si nevazí **jídla**. Na území hlavního města pracují žebřáci v organizovaných skupinách. Málokdy jsou české národnosti. Používají citové techniky (těhotné ženy, nevinné děti).

**Příště se blíže seznámíme s bydlením a možnostmi stavebního spoření bezdomovců. S Rýskou spoří kdo může, protože si pomůže.**

**Michal Doležal**

(autor je držitelem 2. Danu Homeless a 1. Danu Somr, je známým propagátorem nového životního stylu na PORGu)



# MÝTY OHLEDNĚ SOUKROMÉHO ŠKOLSTVÍ

MOTTO: Učit se. Učit se. Učit se. (V. I. Lenin)

MOTTO: Intelligence není žádná elita. Intelligence je u mě hovno! (V. I. Lenin)

Byť už to asi málokdo čekal, opět se otázka samotné existence soukromého školství dostává na pořad dne. Nepohodlné školy, které si hodlají dělat, co chtějí, versus vládní strana, která je ze své podstaty ztělesněním unifikace a rovnostářství. Jako již tolikrát v dějinách lidstva se i nyní objevují dialektické souboje, v nichž má každý tak trochu pravdu.

Po debatě s ministrem Zemanem a exministrem Sokolem jsem získal dojem, že všichni chtějí „naše dobro“. Pročpak to ale vypadá, jako kdyby právě oni házeli soukromému školství (tím pádem i PORGu) příslovečné kusy dřeva pod dolní končetiny?!

Odpůrci soukromých škol (zjevně i skrytí) dovedou mistrně pracovat s troškou zkreslenými skutečnostmi. Říká se jim mýty.

## MÝTUS PRVNÍ: ŠKOLSTVÍ NENÍ ZBOŽÍ – MĚLY BY BÝT PROTO VŠECHNY ŠKOLY STÁTNÍ

Tento mýtus působí velmi mazaně: „svatí“ bojovníci za plánovaně, jednotně školství se nesmírně pohoršují nad ideou, že by se na vzdělávání lidí mělo pohlížet stejně jako třeba na prodej housek (tedy se svobodou volby, tržních cest a privátního poskytování služeb). Říkávají: „Vždyť jde o lidi! Do toho nemůžeme pustit kdejakého dobrodruha!“

Otázka existence soukromých škol je otázka principu. To, že soukromé školství může zajistit kvalitnější vzdělání (celkovou otevřeností, menším počtem žáků ve třídách, specializací, kvalitnější a lépe zaplacené vyučující s menšími úvazky, solidnější vybavení...), je podle mého názoru zřejmé. Stát, pro nějž ostatně vzdělávání evidentně NENÍ prioritou, to zkrátka a dobře nemůže ufinancovat. Regulovaný trh je obecně drahý a v důsledku nemorální (úspěšnější jsou trestáni za to, že jsou úspěšnější, protože doplácí na ty méně úspěšné).

Školství v zásadě poskytuje informace. Informace je – ekonomickou terminologií – vzácný statek. To znamená, že přístup k informacím dává určitou výhodu. Je-li školství vlastně trh s informacemi, jakým právem by na ně měl mít stát monopol?!

Mimochodem: zkuste se rozvzpomenout na státní školy (základní i střední), které znáte. Zdá se vám, že všude vše fungovalo správně, že se plnily osnovy, že na vedoucích postech byli vždy správní a morálně obstojní lidé? Nebo jsou častokrát právě ve státních školách spíše dobrodruzi, někdy kariéristé, někdy lidé, kterým na jejich práci vlastně ani nezáleží?

## MÝTUS DRUHÝ: NA SOUKROMÉ ŠKOLY DÁVÁJÍ SVÉ DĚTI JEN BOHATÍ – PROTO NEPOTŘEBUJÍ DOTACE

S tímhle musel PORG bojovat od svého založení a jeho zakladatel Ondřej Šteffl by o tom jistě uměl říci více. Argument je zřetelně nesmyslný, ale ne na první pohled. Ovšem když se podíváte na rodiče žáků soukromých škol, jistě mezi nimi nikterak drtivá většina těch, kteří by „nevěděli co s penězi“.

Moc se mi líbila jedna věta (byť) z reklamního letáku PORGu, která zněla nějak takhle: na naši školu nedávají své děti rodiče bohatí, nýbrž rodiče, pro něž je vzdělání jejich dětí na předním místě.

Příznivcům státního školství jsou pochopitelně mimořádné příspěvky na provoz soukromých škol (tedy školné) trnem v oku, proč se s tím chtějí nějak vyrovnat. Nejsnazší cestou bylo odjakživa omezení dotací. Panovala určitá fikce, že když „na to ty lidi maj“, ať si to platěj celý“. To je ovšem opět dosti nemorální přístup – vždyť i rodiče žáků soukromých škol dotují ze svých daní školství státní! –, proto se to nějakým způsobem začalo obcházet.

Určitou takovou „objížďku“ vynalezlo MŠMT (nelegitimní!) Tošovského vlády za vedení prof. Jana Sokola. Zmatky okolo normati-

vů, působení nekontrolovatelných institucí (blíže viz článek ředitele Klause v minulém PORGazeenu!) a další ztrpčování života soukromým školám... to všechno způsobilo nedůvěru v privátní školství, v tom všem vesele pokračovala současná vláda.

Připomeňme si: člověk by neměl být pokutován (nižšími dotacemi na výuku jeho dětí) jen proto, že je pro něj investice do vzdělání cennější než některé jiné věci, třeba maso na svíčkovou. Vzdělání je hodnota v naší společnosti stále nedocenená, to ale přece neznamená, že v tomto trendu musíme pokračovat! Ovšem tak to bude, jestliže se bud' nezmění státní školství (zlaté oči!), anebo se přestane překážet soukromým školám, aby tuto hodnotu pěstovaly jako vzácnou květinu.

## MÝTUS TŘETÍ: SOUKROMÁ ŠKOLA – VÝCHOVA K INDIVIDUALITĚ – KOMPLIKUJE ABSOLVENTŮM ŽIVOT

Trošku už zaumný mýtus, se kterým bojuje PORG i takřkajíc zevnitř. O co jde? Soukromá škola (pokud je dobrá!) nabízí víc než jen informace, o nichž jsem mluvil v minulém odstavci. Vzdělání je věcí komplexnější, dobrá škola má „učit“ vztahy mezi lidmi, znalosti z běžného života, celkovou orientaci a jistě i kritičnost. Je ovšem kritičnost (individuálnost) žádoucí? Člověk by málem řekl, že ne. Poslušnost, průměrnost, sociologicky řečeno „tlak ke konformitě“ je dán na každém kroku.

Státní školství má tendenci stále něco měřit: počet odučených hodin, počet podaných informací, naučených vzorečků, pravidel, dat. Schopnost probíjet se životem je neměřitelná. Na soukromé škole jsou ovšem k rozvíjení této vlastnosti větší předpoklady: menší počet žáků ve třídě, osobnost mezi vyučujícími (osobnosti, které na zkostnatělé, do osnov svázané a inspekcemi vychvalované státní školy prostě učit nepůjdou), možnost vytvořit atmosféru zájemné komunikace (studenti soukromých středních škol bývají častěji lidé, kteří se chtějí něco dozvědět – jinak by jim rodiče jejich vzdělání nechtěli lépe zaplatit) atd.

Například PORGu se občas vyčítá, že vychovává k exkluzivitě, k intelektuáliství. Upřímně řečeno, pokud má „intelektuáliství“ znamenat, že při jednání používám více svůj mozek a ne jen nějaký zvířecí reflex (např. poslušnost k vůdci stáda), pak se označení „intelektuál“ vůbec nestydím. A jestli exkluzivita znamená nebýt hltáčem novácké kultury, nestarat se o poslední diskotékové hity a nemodlit se k Internetu, pak rád nechám své potomky vychovat k „exkluzivitě“.

A jistě to není malý cíl. Vždyť – kdo se chce dostat k prameni, musí plavat proti proudu.

## MÝTUS ČTVRTÝ: JE TŘEBA OCHRÁNIT „TRH“ PRÁCE – JE TŘEBA PLÁNOVAT UŽ NA ÚROVNI ŠKOL – A TO UMI JEN STÁT

Oblíbené teorie posledních dvou vlád. Vychází se z předpokladu, že stát zná situaci na trhu práce, a proto jen on ví, jaké osoby budou v budoucnu perspektivní. Opět se v intencích socialistických myšlenek obrací na voliče: „co bude s těmi přebytkovými absolventy? A kdo naplní tradiční obory, nebudou-li pro ně vyškolení pracovníci?“ ... a odtud je jen krůček k ústřednímu plánování: v příští pětiletce lidé v okrese XY spotřebují miliardu šroubků, potřebujeme tedy tisíc dělníků, tedy dvě školy s učňovským zaměřením na výrobce šroubků. Jiné školy nedostanou dotace, protože nejsou potřeba!

To je ta tragédie. Stát (vždyť je levicový!) odmítá uvolnit trh se školami; tak neexistuje ani trh práce, trh s byty (nelze se za prací stěhovat) atd. Z toho plynou jednak obrovské ztráty finanční (je třeba udržovat status quo, jinak se falbrovci nebo někdo jiný roz-

zlobí), jednak v konkrétním případě školství nedostižná ztráta kulturní, ztráta ve srovnání vyspělým světem, kde se rozvíjí vzdělanost na co nejvyšší úrovni – rozhodně ne na učňovské – a kde je soukromý školský sektor sice kontrolován (například inspekce), ale jinak uvolněn.

Samozřejmě není třeba dodávat, že „perspektivní“ budou nikoliv ty obory, které budou objektivně zapotřebí (trhem žádané), nýbrž ty obory, jejichž „perspektivnost“ zajistí jakýsi úředník zvýšenými dotacemi. Tomuhle se říká kontrola trhu nebo tržní regulace. Nebo taky Kocourkov.

Přesto je tento poslední mýtus asi nejméně škodlivý, protože se žáků soukromých škol netýká bezprostředně. Ovšem, není radno zapomínat.

Co dodat? Snad jen, že i v tomto oboru by měl fungovat přirozený vývoj: „od mýtu k logu“. Jinými slovy, snad nastane doba, kdy se výše zmíněné mýty vysvětlí a opustí. Do té chvíle nám (příznivcům soukromého školství) asi nebude lehké...

Přemysl Matějček

\* Pozn.: Z politologického hlediska dle definic: vláda v demokratické zemi získává legitimitu výhradně volbami. Vláda sestavená z nestraníků, z osmiprocentní strany a z nově vzniklé strany, má právě osmiprocentní „legimitu“! Nechci do článku o školství plést své politické postoje. Je ale třeba si uvědomit, že na změny ve školské politice nemělo toto ministerstvo vůbec nárok.

# PROČ SE VLASTNĚ UČÍME MATEMATIKU?

Matematika se obvykle řadí mezi exaktní vědy. I mezi nimi však tvoří jakousi podskupinu – nezkoumá věci kolem nás jako pravé přírodní vědy, ale cosi, co vytvořila lidská mysl. Je tedy vědou humanitní? Dost těžko.

Je tedy čímsi zvláštním, a to i jako školní předmět. I v jejich hodinách se studenti mohou více či méně snažit, bývá však zřejmé, že někteří studenti na ni mají hned od začátku „buňky“, a druzí ne. I ti druzí se jí však musí na našem gymnáziu učit plných osm let, a to ve štědrých hodinových dotacích. Při pohledu na učební plány zjistíte, že matematiky se učíme tolik, jako kdybychom se jeden školní rok, 32 hodin týdně neučili nic jiného.

Z čeho vyplývá takové nadhodnocení předmětu, který ve všeobecném přehledu dnešního člověka zaujímá tak bezvýznamnou roli? Malý příklad – novinová zpráva:

V nějaké zemi (*zeměpis*) došlo k bojům o vodu, neboť řeky vyschly, protože porosty cypřišů (*biologie*) byly zničeny jedovatými postřiky (*chemie*). K bojům došlo mezi dvěma kmeny, což plyne z jejich staleté nenávisti (*dějepis*).

Samozřejmě, všeobecný přehled není jen čtení novin, ale ani v jiných životních situacích (Proč jsem na světě? V co mám věřit? Proč se mi to tak líbí?) o matematiku jaksi nezavádíme. Alfred Nobel zavedl svou cenu pro přírodní vědy, které by mohly být lidstvu užitečné – medicínu, chemii, fyziku. Sám zdůrazňoval, že matematice takový význam nepřipisuje.

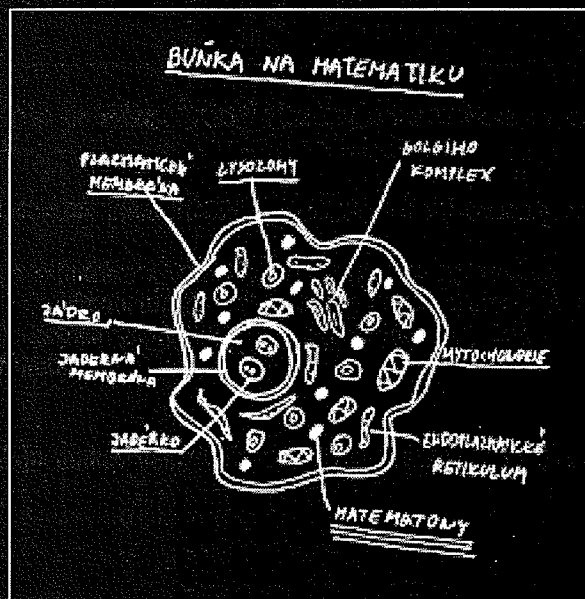
Jediným argumentem pro matematiku tak zůstává užitečnost takzvaných kupeckých počtů (aby mě v krámě neošidili). Uživat je jsem se ale naučil maximálně tak do konce sekundy. Středoškolská matematika k nim má už přeče jen dost daleko. Dále je pravda, že stopy matematických postupů se vyskytují i v jiných, hlavně přírodovědných oborech; i to však má dost daleko k tomu, co se v matematice školním předmětu učíme. Přesunutí těchto stop právě do vyučování těch předmětů, kterých se to týká, by nebyl velký problém. *Logika* bývá s matematikou často spojována, ani tu se však neučíme – ani to dost dobře nejde, lze maximálně procvičovat tento druh myšlení. I logika však postrádá účinnost, když ji včas neodložíme.

Nepopírám, že matematika může být pro někoho lákavá – o kolik já se jen zajímám různých úchylností –, a chtěl bych mu pro jeho zájem poskytnout prostor v hodinách *volitelné matematiky*. Ale ať není nucena všem, bez rozdílu intelektuální orientace! Mým přáním je, aby byla výuka matematiky asi tak v půlce studia přesunuta na úroveň volitelných předmětů, jejichž význam by byl ale větší než teď.

Velkou roli při stále se udržujícím nadhodnocování matematiky jistě hraje tradice – matematika se učí od počátku povinné školní docházky za Marie Terezie přes první republiku, protektorát i komunismus – i pro totalitní režimy je lákavá, protože se nemusí manipulovat jako humanitní vědy a matematici tedy „nerýpou“ (v tom se ale nakonec komunisté spletli). Vznikají tak nové a nové generace matematiků, kteří stále prahnou po výuce další matematiky, vznikají další matematici a tak pořád dokola. Matematika tak bývá považována dokonce za „základní“ předmět.

To má tedy za důsledek její nadměrné vyučování a její nucení nám „bez buněk“. Učení se složitých vzorců a postupů mě tedy opravdu nijak neobohacuje, spíše naopak, zdržuje mě od studia předmětů zábavných a užitečných. Velmi smutné.

Ondřej Hodja



# MY KLUCI, CO SPOLU CHODÍME

S T R Á N K Y R E D A K Č N Í P O E S I E

LUKÁŠ HONZÁK  
*Marianně*

Tvé oči jsou hluboké moře,  
chvíli klidné, jindy rozbouřené,  
stále však plné naděje.  
Naděje, že spatřím obzor.

Tvé rty smyslné a něžné jsou,  
kdybych však líbat je směl,  
na popel žárem bych vzplál.

Tvůj úsměv je jak východ slunka  
jasný, rozzářený a nesoucí víru,  
víru, že zítra užitím jej znovu.

Tváře Tvé hladit bych chtěl,  
jen tak, ledabyly se dotýkat  
a smět Ti říci, jak krásná jsi.

Duše Tvá jak Tvé tělo jest  
nejen na povrchu, i uvnitř krásná.  
Krásná a čistá jak lesní studánka,  
na níž dopadají paprsky vycházejícího slunce.

Ale přesto všechno  
v Tvých očích utopit bych se chtěl,  
a žárem Tvých rtů vzplanout  
jen na chvíli.  
Chvíli, která by trvala věčnost.

Žel kdo propadne kráse Tvé,  
už pomoci mu více není.  
Z pekla lásky vykoupí Tě jediné –  
– láska. Tvá...

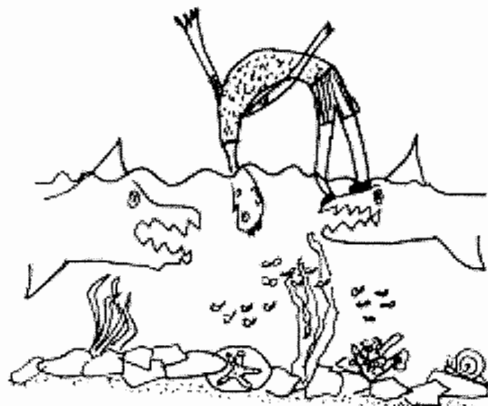
Ale mohu ji někdy mít?



KUBA KRČ  
*Flickwerk*

potůčci broučci  
na zádech batůžci  
klouzat se s kopci  
po vesnici

na plotně koláč  
ty na mě čekáš  
že jsem tvůj miláč  
říkáš



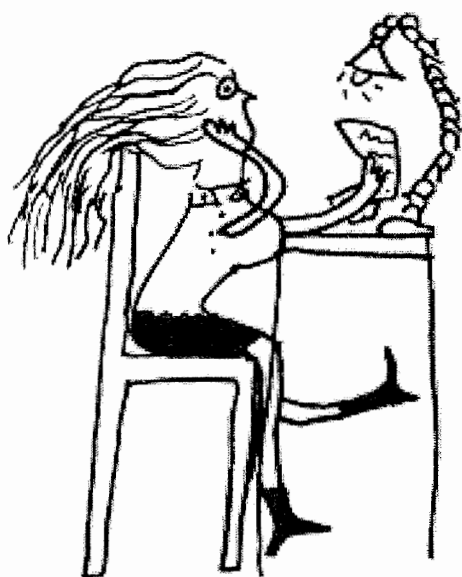
ONDŘEJ ZÁTKA

...

Ráno se drápu na skálu  
a dívám se dolů  
na zátoku:  
ve vodě se koupe malý chlapec.  
Tvář má pod hladinou  
a kochá se pohledem na mořské dno,  
kde hravé rybky krouží  
mezi barevnými korály.

Miluje moře.  
Již třetí den  
líbá  
jeho tvář.





TOMÁŠ BÍLA  
*Enigma*

Ten hloupý verš,  
jenž právě čteš,  
ukrývá cosi—  
to není lež.  
Když ztratíš cestu, vrať se zpátky,  
není lehké číst mezi řádky.

JAROSLAV MOJŽÍŠ  
*Buldozer v pralese*

Co to jede, co to slyším, co to hromburáci?  
To se jenom opuštěný bagr sem potácí.  
Nejde mu to, nejde to, přes kořeny, drny.  
Mohou za to dozajista krvelačné srny.

Srny nejsou škodolibé, v to já pevně věřím,  
jestli tady vůbec jaké budou – to já nevím.  
Co by také pod palmami a pod cypřišemi  
dělal ten odporný mrzout bagr se srnami.

Nebylo to vinou bagru, ni té sličné srny.  
Ni na jednom z nich neleží byt jen trocha viny.  
To je všechno moje vina – to ty moje rýmy.

Moje rýmy, tyhle rýmy, ty jednou zničí svět.  
Zničily bagristu, bagr nutily osamět  
a teď je bagr osamělou obětí mých vět.

EDUARD HULICIUS  
*Báseň*

(jak ji složit, když za vámi stojí šéfredaktor  
a vy nevíte, co dělat)

I.

Usaď se do židle, do křesla, do rozsochy,  
vezmi papír, tužku, kůru břízy.  
Pomysli na vlasy dívky, chlapce nebo Sochy.  
Připrav rýmy, metry, řezy.  
(Řezy jsou jen kvůli rýmu.)

II.

Všechno zahod', zapomeň,  
ať pro potomky zbudou jen  
vlasy, řezy a ten peň.

III.

Báseň nepiš z donucení,  
jen když duší tvou se smutek honí.  
Když chceš vyřvat radost svoji,  
mysli na všechno na světovém hnoji.  
Tvá radost se jen tak nezahojí.

IV.

Všechno, co stojí za to, už bylo napsáno.



# TEMNO

Období Temna v našich dějinách nastalo na sklonku 17. století. Bylo charakteristické zesílenou rekatolizací a bojem proti všem reformovaným směrům v křesťanství. Termín Temno v 19. století zavedl Alois Jirásek.

Nové období Temna v našich, ale i celosvětových dějinách nastane na sklonku 20. století. Bude charakteristické zhroutením komunikačních systémů a ořezání naším všedním životem. Termín Y2K<sup>1</sup> před dvaceti lety zavedli a o tomto jevu od té doby spekulují odborníci přes informační technologie (IT).

Sami víte, jak to s dlouhodobými úkoly bývá. Teoreticky platí, že čím více je času, tím dřív a lépe bude problém vyřešen. V praxi ale funguje jiné pravidlo: čím víc bylo času, tím víc si nadáváme, když problém na poslední chvíli řešíme. A přesně tak se stalo i v případě největšího problému v dějinách IT. Vznikl v padesátých letech, v podmínkách, které si dnes už jen těžko můžeme představit. Vědělo se o něm v podstatě celou dobu. Přesto se začal řešit až v příslovečných „za pět minut dvanáct“. Skeptické odhady navíc tvrdí, že některé potíže nebudou odstraněny ani ve čtvrt na jednu.

Podstata problému Y2K je prostinká. Před půl stoletím, když se psaly první počítačové programy, bylo uchovávaní dat asi 3000krát dražší než dnes. Proto se pro uchovávaní data zavedl formát „DD/MM/YY“<sup>2</sup>, ve kterém se letopočet vyjadřoval pouze dvěma posledními ciframi – předpokládalo se, že první dvě cifry jsou „19“. Takhle to až doposud fungovalo. Potíž nastane na konci tohoto roku, kdy počítače zjistí, že zatímco „99“ bylo více než předchozí „98“, nová hodnota „00“ je méně než „99“.

Nikdo nedokáže s jistotou říct, co se stane. Některé novější počítače zřejmě zcela nerušeně poběží dál, protože jsou na tuto situaci připraveny. U starších modelů se mohou přihodit dvě věci: buď bude datum špatně interpretováno jako povel „vynulovat“ a nastaví se nejnižší možné datum (na mojí dvoasměšce to bylo 1. ledna 1980), nebo si počítač navzdory antickým matematikům usmyslí, že nula vlastně není nic, a bude ji považovat za neplatnou hodnotu, tedy zkrátka: zasekne se.

Jako hrdé majitele pécečka vás vlastně tenhle problém ani nemusí tak děsit. Horší je představa, že přestanou fungovat všechny telekomunikační systémy, jejichž služeb denně využíváte. Ve složitě propojeném světě informačních dálnic, sdílených databází a toho proklatého Internetu totiž funguje takzvaný dodavatelský řetězec – jedna firma průběžně získává aktuální informace od druhé, ta je zase čerpá od třetí a tak dále. Tenhle řetězec se navíc ještě rozvětňuje a dál zaplétá. Pokud se ale jednomu z účastníků nepodaří 1. ledna 2000 přesvědčit svůj systém, aby fungoval správně, bude se tahle chyba lavinovitě šířit dál. Jenom tak pro ilustraci: na Nový rok nás zřejmě čekají nefungující banky, zcela zmatečný Internet, směnárný, ve kterých nikdo nebude vědět, za kolik směňovat...

Pokud si ještě pořád myslíte, že vám to dohromady vlastně nemusí vadit, protože se tu chvíli, než se dá všechno do pořádku, bez Internetu obejdete, možná vás přesvědčí jiný aspekt problému Y2K. Jsou jím takzvané zapuštěné čipy, ovladače, které výrobci ve snaze udělat co nejchytřejší výrobek nacpali snad i do tkaniček u bot. Tahle zařízení bude mnohem těžší najít a prověřit, popřípadě nahradit. Takže si do toho Nového roku 2000 přimyslete: nefunkční telefony, zastavení dodávek elektřiny, vody, plynu, dopravní kolaps (semaforů, tramvaje...), nejezdící výtahy, neotevírající se dveře na fotobuňku. Ani ztráta života není vyloučena: zapuštěný čip najdete i v kardiostimulátorech. Přesta-

## PŘEŽIJTE VÁŠ POČÍTAČ ROK 2000?

nou díky nim zřejmě fungovat i diagnostická zařízení v nemocnicích. Na druhou stranu se určitě vyhnete autonehodě, pokud vlastníte auto s elektronickým imobilizérem – to už ani nemá smysl do něj na Nový rok sedat.

Na závěr tuto vizi obarvíme troškou apokalyptičnosti – pokud se na Nový rok v ulicích setkáte s hlídkující policií, popřípadě armádou, je to zřejmě proto, že nefungují elektronické zabezpečovací systémy a nastává ideální příležitost si trochu zarabovat. A pokud náhle zemřete, pak vězte, že v případě zásadního přerušení komunikace každý dostatečně paranooidní obranný systém vyhlásí stav nouze, popřípadě cvičně odpálí pár raket. Mimochodem, Rusko vydalo prohlášení, že se svými problémy s rokem 2000 se vypořádá, až bude třeba – můžeme volně překládat: až nastanou. Možná už bude trochu pozdě.

### HOROSKOP VAŠEHO POČÍTAČE

1. 1. 1999 Tohle datum už není až tak aktuální, přesto u některého software, které „načítá“ na Nový rok celý příští rok, mohlo už v lednu dojít k chybě v interpretaci data.
22. 8. 1999 Zatím dost nejasné jsou následky okamžiku, kdy se vynuluje počítač GPS<sup>3</sup>. To je trochu nelogicky naprogramováno tak, aby počítalo týdny od své aktivace. A právě 22. srpna tohle počítač poskočí na hodnotu „0000“. Na GPS jsou závislá zařízení užívaná pro navigaci, ale i přijímače, které ze satelitů odečítají přesný čas. I některé satelitní telefony, nejzvrhlejší forma mobilů, možná ohluchnou.
9. 9. 1999 Počítačová forma tohoto data – „9999“ – byla dříve programátory používána jako označení konce řetězce dat. V některých programech může mít zcela neočekávaný efekt.
1. 1. 2000 Netřeba dále komentovat – přečtěte si předchozí článek.
29. 2. 2000 Pan Murphy by měl radost, kdyby viděl, že zrovna rok, který způsobí tolik potíží, je ještě navíc přestupný. To se dá – pro každý letopočet – určit pomocí jednoduchých pravidel: (1) pokud je rok dělitelný 4, je přestupný; ale (2) pokud je dělitelný 100, přestupný není; jenomže (3) pokud je dělitelný 400, tak přece jen přestupný je. Problém je v tom, že někteří programátoři prý na pravidlo (3) trochu pozapomněli (není se čemu divit, naposled se uplatnilo v roce 1600). Některé programy zřejmě tento den budou ignorovat.
31. 12. 2000 Ze stejného důvodu jako v únoru budou v prosinci stávkovat počítače, které odmítnou uznat 366. den v tomto roce a oslaví vstup do 21. století o den dřív.

#### Pár tipů pro zájemce:

Zajímavé čtení o tom, co nás čeká, najdete na adresách [www.year2000.com](http://www.year2000.com) a [www.pettico.com/2000.htm](http://www.pettico.com/2000.htm). Dále vřele doporučuji článek [www.spectrum.ieee.org/select/0698/over.html](http://www.spectrum.ieee.org/select/0698/over.html), kde najdete i velmi realistický popis světa, do kterého se 1. ledna probudíte.

Tomáš Bíla (Don't panic...)

<sup>1</sup> Y2K – z anglického „Year 2 Kilo“ – rok 2000

<sup>2</sup> „DD/MM/YY“ – česky den/měsíc/měsíc/rokrok, například 01/01/99 = 1. leden 1999

<sup>3</sup> GPS – Global Positioning System – soustava 24 satelitů na nízké oběžné dráze; používá se zejména pro přesné určení polohy; spuštěna v roce 1980.

# ZE STUDENTSKÝCH ARCHIVŮ...

Kreativita studentů PORGu, jak známo, nezná mezí. Méně se však ví, že často sahá hluboko do jejich předgymnaziální minulosti a mnohé její výplody tak zůstávají školnímu obecnstvu utajeny. Abychom alespoň trochu poodhrnuli těžkou záclonu času, přinášíme vám v této nové rubrice několik ukázek z časopisu Jaromíra Matouška, jemuž děkujeme za svolení k přetisku a za zapůjčení předlohy.

18. srpna 1989  
VELKOVYDAVATELSTVÍ  
Týdeník 4. C

Tento týden byl takový normální. Setkání se soudružkou Drbohlavovou bylo zatím docela dobré. Jaklin by to však říct nemoh. Tomu se podařilo ji hned ze začátku rozčítit. Mně se zdá, že soudružka Drbohlavová je hodná, ale dosti přísná. Jaklin si to svým prvním velkým zázlobením možná odnese na celý rok! To bych mu ale nepřál.

A co první tělák? To nás soudružka pochválila. Jistě měla velkou radost, jak pěkně pracujeme. Kdyby to tak bylo celý rok. To se nám určitě nepovede, ale snažit se musíme!!!

Pohyblivost některých živočichů ve vzduchu

čmelák 18Km v/h  
sluka 30Km  
Racek 30Km Orel skalní 130  
krahujec 40Km  
kolibřík 40Km  
Čáp 50Km Rorýs 150  
vážka 50Km  
vrána 50Km  
pelikán 50Km  
pěnkava 52Km  
špaček 55Km SOKOL 200Km v/h  
vrabec 55Km  
holub 60Km  
puštík 60Km  
ledňáček 60Km  
kavka 62Km  
vlaštovka 70Km

LLYTKA N 3KAZKA

Byl jednou jeden jednoký japonsce.  
Pod nosem knír černý jak uhlík.  
při každém nadechnutí, se mu roz-

houpal, jak zvon ve zvonici. Jeho  
orlí nos se mi nelíbil, poněvadž  
orlí nosy se mi nelíbí. Ten člověk  
měl postavu nachýlenou dopředu do-

zadu i do strany. Však ta jeho  
chůze byla z politování. Jenomže  
že on nebyl tak dobrým mužem.

Byl to zlý člověk. Člověk vykuk.

Bydlel na samotě u lesa. Jeho  
jediným majetkem byla černá ro-  
hatá koza a starý hubený kocour.

Vyšel li Japonsce ze své chalupy,  
měl u sebe kocoura a vzal si  
s sebou i kozu, byli postrachem

vesnice!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

## Můj klavír

Má-li můj klavír dobrou náladu,  
rozehraje se a z nohy na nohu skáče,  
jak houpající se koník,  
jinak je tomu, když pláče,  
to potom zní jak když hrana zvoní.  
Vždy září štěstím, když zahráje pan Bach,  
při každé chybě však nervózně ošívá se,  
Mendelssohn-Bartholdy už v koutě sedí zase,  
lepší být tady, než ležet na márách.  
Do temné prázdnoty, do nekonečné chvíle,  
Debussyho Katedrála tiše ponoří se,  
jak kdyby černé klávesy sežraly bílé,  
a samy dovnitř se zbornily velkoryse.  
V celé pak kráse svou lehkostí pochlubí se,  
jak bílé panny před svatební nocí,  
kratičké prelude – leknutím uzardí se,  
uteče fuga a zbude jen pocit.  
Klávesy – hradby a dnes ruchem město řve,  
na černých pultech tu zboží nabízejí,

křičí tři přes sebe ve snaze prodat vše,  
chvilí jsou tvrdé, pak se zas vlezle smějí.  
Utichly trhy, již prázdnotou zejí krámy,  
zezlátla dlažba a zaklaply veřeje,  
na nočním nebi dnes nebudou hvězdy samy,  
(klávesy plaché a světlem nepoznány)  
dlouhý tón Svitlu lony se do ulic rozleje.  
Modravý dým teď klávesy začadil,  
to jen pan Monk si přišel zapreludovat,  
tak kolem půlnoci se k piánu posadil,  
(že se tu nekouří vůbec mu nevaří)  
trochu se zdá, že ani neumí hrát.  
Ráno si vyjel pan Hancock na dámskou jízdu,  
no celé to začíná „něčím“ zavánět,  
a zatímco každý měl jen čtyři chlebičky,  
pan Brubeck si jich vezme klidně pět.  
„Dem na to,“ řekl a k piánu přistoupil,  
s jamajským přízvukem dredař neurvalý,  
hlavu jak palmu a kouře konopí,  
hned všechny nutil, aby s ním jammovali.

Jaromír Matoušek

## AND WHAT DID YOU DO IN THE SUMMER?

*Boris! Boris! my darling!* she screamed.

There behind me was Boris Yeltsin, ruddier than Father Christmas, waving a bottle of Old Muscovy Paint-Stripper in my face.

*Yu get yur own-a-woman! Dis-a-one iz mine!!!*

Yeltsin, in a mad attempt to forget his problems, had fallen in love with the Queen Mum!

*She may wear de silly hats, but boy, she can a reelly rock-and-a-roll!*

Somehow I managed to persuade Boris that he was far better off trading blows with the Duma than trading kisses with the Queen Mum; and off he flew back to Moscow. I flew back to Liverpool. At last, a chance to relax! I opened the fridge for my Guinness...Yes, you guessed it ...

It was Prince William and Prince Harry who were being *less than cooperative*, according to their Headmaster at Eton School.

I found them in their plush private study at the school. William had crown his hair down to his knees and was puffing on a large wooden pipe, obviously stuffed with some *Jamaican substance*. Harry was strumming an electric guitar under a poster of Che Guevara.

Heyyyy! Johnnie! Good ta see ya dude!

Hey, cool man. *What?'s cookin in Bohemia man?*

*Put that pipe down, and stand up when a Teacher comes into the room!* I was boiling mad.

Hey, chill out man! *Its cool.*

Yeah ? *lighten up man. What those Czechs do to you man?*

*Put that guitar down NOW! Where?'s your Homework!?*

*Homework SUCKS man! Hendrix is where its at.*

As you all know I abhor violence. Violence solves nothing. But I have to say I received a peculiar delight in beating up those two heirs to the English Throne.

I got William by the hair, clamped his arms behind his back,



marched him to the window and threw him out. Harry lunged at me and wrestled me to the floor, but months of eating gulá? and knedlíky had given me superhuman strength. I pinned him down, sat on his chest, and with the aid of a cricket bat, reminded him of his responsibilities and duties as a junior member of the Royal Family.

I sat by their bedsides in the Intensive Care Unit for the next two weeks and then flew back to my Guinness. Just as I was about to start on my second can there was a tap on the window...It was Tony

Blair, grinning inanely at the window...Could I please please P? P? PLEASE help him with a little speech in P-P Parliament??

So, I never had a moments peace throughtout the whole Summer. Crises, speeches, meetings with the

International Monetary Fund, the United Nations...What a relief to be back in the gentle obscurity of PORG!

John McKeown

Next Issue: And What Did You Do At The Weekend?

## A co jsi dělal v létě?

„Borisi! Borisi! Miláčku!“ zaječela.

Přímo za mnou stál Boris Jelcin, červenější než Santa Claus, mával lahvi ruského odstraňovače barev před mým obličejem.

„Ty sám sehnat tobě ženu! Tahle být moje!“

Jelcin se, ve snaze zapomenout na své problémy, zamiloval do Královny Matky!

„Ona možná nosí hloupé kloboučky, ale chlapče, ona umí trsat rock-and-roll!“

Nějak se mi podařilo přesvědčit Borise, že byl lepší při potyčkách v Dumě, než je při laškování s Královnou Matkou, takže se vrátil do Moskvy. Já odletěl do Liverpoolu. Poslední možnost odpočinku! Otevřel jsem lednici a sáhl po svém vytouženém Guinnessu. . . Ano, uhádli jste. . .

Princ William a princ Harry, podle ředitele Eatonské školy, odmítali spolupracovat.

Našel jsem je ve škole, v jejich luxusní studovně. William si nechal narůst vlasy až ke kolenům a právě bafal z velké dřevěné dýmky „jamajský něco“. Harry brnkal na elektrickou kytaru vedle plakátu Che Guevary.

„Nazdar! Johnnie! Bezva tě zas vidět, kámo!“

„Čau, frajere! Co nového v Čechách?“

„Odlož tu dýmku a postav se, když přijde profesor do místnosti!“ Zlostí se ze mě kouřilo.

„Hej, uklidni se, kámo! Je to skvělý.“

„Jo – dobře poslouchěj. Co to s tebou ty Češi udělali?“

„Odlož tu kytaru, a to HNED! Kde máte domácí úkoly?“

„Úkoly SMRDÍ, kámo! Teď letí Hendrix.“

Všichni jistě víte, jak nenávidím násilí. Násilím se nic nevyřeší.

## A co jsi dělal v létě?

„Borisi, miláčku,“ zařvala královna.

Za mnou stál Boris Jelcin, červenější než Santa Klaus, a mával mi flaškou Old Muscovy před nosem.

„Najdi si svou ženskou! Tadyta je moje“

Jelcin se v zoufalé snaze zapomenout na své problémy zamiloval do Královské Maminky.

„Ať si nosí tu hloupou korunu, ale jó, ta umí rock-and-roll.“

Nějak se mi podařilo Borise přesvědčit, že na tom bude líp, když se bude prát s dumou, než když se líbá s Královskou Maminkou, a on odletěl zpátky do Moskvy. Já jsem odletěl zpátky do Liverpoolu. Konečně chvíle odpočinku. Otevřel jsem lednici, abych dopil svou plechovku Guinnessu... Ano, uhodli jste...

Byli to princové William a Harry, kteří podle svého ředitele na Etonu byli „nedostatečně spolupracující“.

Našel jsem je v jejich luxusní studovně. William si nechal narůst vlasy ke kolenům a bafal z dlouhé dřevěné dýmky. Tato dýmka byla zřejmě nacpaná nějakou jamajskou substancí. Harry brnkal na elektrickou kytaru pod plakátem Che Guevary.

„Čauvajs, Johnne, rád tě vidím, stará vojno.“

„Hej, vole, co se, vole, děje v Čechách, vole?“

„Polož tu dýmku a povstaň, když je tady profesor!“

Vřela mi krev.

„Sklidni se, vole, v pohodě.“

„No jasně, co ti ty Češi udělali?“

„Polož tu kytaru TEĎ. Kde máš úkol?“

„Úkol je kravina, vole.“

„Na ten kašlu. Hendrix je lepší.“

Jak všichni víte, nenávidím násilí. Násilím se nic neřeší. Ale musím

Musím ale přiznat, že výprask dědiců trůnu mi způsobil jisté potěšení.

Chytil jsem Williama za vlasy, sevřel jsem mu ruce za zády, přichodoval jsem s ním k oknu a vyhodil jsem ho ven. Harry na mě skočil a srazil mě k zemi, ale guláše a knedlíky, které jsem po měsíce jedl, vykonaly své a dodaly mi nevídané síly. Setřásl jsem ho a držel na podlaze, sedě na jeho hrudníku. Pomocí kriketové pálky jsem se mu snažil připomenout některé povinnosti a jeho odpovědnost jakožto nejmladšího člena Královské rodiny.

Následující dva týdny jsem strávil u jejich lůžek na jednotce intenzivní péče. Pak jsem odletěl zpátky ke svému Guinnessu. Právě když jsem se chystal otevřít druhou plechovku, uslyšel jsem ťukání na okno... Byl to Tony Blair, který se přihlouple usmíval do okna... Jestli bych prý mu, p-p-prosím, pomohl s projevem v P-P-Parlamentu???

Takže jsem vlastně neměl za celé léto jedinou volnou chvíli. Krize, projevy, setkání s Mezinárodním měnovým fondem, OSN... Jaká úleva být zpátky v příjemných záhadách PORGu!

Další díl: A co jsi dělal o víkend?

přeložila Klára Balcarová

*Co je to deformace z povolání, asi povětšinou víte. Je to stav, který nastává po určité době vykonávání stereotypní profese (a každá profese má své stereotypy). Pak se stane, že úředník píše seznam na nákup ve dvou kopiích, stavbyvedoucí zapisuje domácí práce do pracovního deníku, právník seřeže své děti za rozbitá okna až po důkladném vyslechnutí jejich obhájce a revizor žádá po rodinných příslušnících platnou jízdenku.*

*Učitelé podléhají deformacím rovněž. Nejen doma, ale i ve své práci. Po nějaké době je každý učitel ohrožen tím, že se z něj začne stávat PEPOUŠ (viz výše). Ostatně, je to jen člověk.*

*Chtěl bych to ukázat na některých tzv. pepoušských výrociích. Jsou to výroky používané právě v důsledku určité deformace.*

se přiznat, že mi bylo zvláštním potěšením zmlátit ty dva následníky anglického trůnu.

Williama jsem popad za vlasy, ruku mu zkroutil za záda, dotáhl ho k oknu a vyhodil ho ven. Harry se na mě vrhnul a srazil mě na zem, ale měsíce, co jsem žil na guláši a knedlicích, mi dodaly nadlidskou sílu. Svalil jsem ho na zem, sed sem si na něj a pomocí bejsbalový pálky jsem mu připomněl jeho povinnosti a zodpovědnosti jako mladého člena královské rodiny.

Další dva týdny jsem proseděl u jejich postelí na jednotce intenzivní péče a pak jsem odletěl zpátky ke svému Guinnessu. Právě když jsem chtěl načít druhou plechovku, někdo zaklepal na okno... Byl to Tony Blair, hloupě se smějící skrz okno. Jestli bych mu prý, prosím, nemohl milosrdně pomoci s malým vystoupením v p-p-parlamentu.

Takže jsem si celé léto neodpočinul. Krize, vystoupení, setkání s MMF, OSN...

Jaká úleva, že mohu být zpátky na PORGu.

V dalším čísle: A co jste dělali o víkend?

přeložil Jonathan Verner

může být spíš pobaven. Rozhodně se tím Pepouš v žákových očích lehce zesměšňuje.

#### Figura čtvrtá: „Řekl(a) jsem snad něco vtipného?“

Méně se vyskytující, ovšem přesto typický výrok. Na PORGu jsem ho neslyšel nikdy, ovšem na vysoké škole při seminářích už dvakrát. Nastalo to v okamžiku, kdy vyučující rozhodl(a) o nepříliš spravedlivém opatření v neprospěch nějakého studenta (konkrétní případ: student si jednou neudělal „čárku“ za přítomnost, pročež musel být zkoušen, aby obdržel zápočet). Zbytek seminární skupiny se soucítěně zasmál, načež vyučující použila Čtvrtou Pepoušovu figuru.

## PEDAGOG POSTIŽENÝ UČITELSKÝM ŠÍLENSTVÍM (PEPOUŠ) A JEHO SLOVA

*Jejich společným znakem je to, že jejich obsah působí velmi nesmyslně, jaksi jinotajně, ovšem většinou do jednoho vyjadřují vzkaz: mám toho (učení) dost, potřebuji pauzu, (případně) mlčte, třído! Místo aby Pepouš požádal (například o klid) pravými slovy, třeba „tíšeji, prosím“, používá úsloví, která jednak mají klid vynutit a jednak jsou obvykle projevem Pepoušovy nadřazenosti nad provinilcem. Dostí teorie, pohledme na výroky.*

#### Figura první: „Nechcete to sem jít povídat místo mě?“

Naprostá pitomost. Ovšemže nikdo *nechce* jít povídat místo pedagoga. Pochopitelně ani pedagog nechce, aby někdo jeho výzvy uposlechl. Je to opět prosba o dostatek prostoru na výklad, ale v duchu pepoušství spojená s rádobytipnou glosou. Jak často slýchané!

#### Figura druhá: „Okrádáte se o čas sami.“

Tohle je tak na hranici. Upozornění dává smysl, ovšem jen tomu, kdo už podobné výroky zná. Kdyby v ten okamžik seděl ve třídě cizinec, který by si větu s pomocí slovníku přeložil, nechápal by, oč jde: co to je „okrádat sám sebe“? Jaký čas? Čas do konce hodiny (stejně už si přeji, aby skončila)? Můj volný čas? (Žádný nemám, jsem ve škole!) Čas do smrti...?

Ale pořád je II. figura nejlogičtější z podivných.

#### Figura třetí: „Pro sebe to neřikám!“ (Já to umím.)

Zato tohle je Pepouš jako z partesu. Platí vše, co je uvedeno na začátku: výrok značí něco jiného, než sděluje, a navíc je výrazem povýšenosti Pepouše. Žák přirozeně ví, že Pepouš nemluví k sobě. Z nějakých důvodů však nevěnoval pedagogovi pozornost, neposlouchal nebo něco, takže má být varován, že ruší ostatní. Ovšem oznámením Pepoušovým, že tento nemluví k sobě,

V tomto podání je to výrok dosti agresivní a rozhodně nepřidává Pepoušovi na úctě, natož popularitě. Milí profesori, varujte se jej!

#### Figura pátá: „Vždyť už jsem to vysvětloval(a), kdybyste dávali pozor, pochopili byste to.“

To je velmi ošidné. Žák někdy opravdu vlastním zaviněním nepochytí vysvětlované. Ovšem mělo by platit: žák se může (únosnou formou) ptát, dokud mu něco není jasné. Není přece pitomec; kdyby něco věděl nebo nechtěl vědět, jistě by se neptal. Přesto je pátá figura celkem pochopitelná.

Nicméně – z pedagogického hlediska – věta jako taková stále hraničí s velkou profesionální chybou. Žák (student), který ji slyší příliš často, ztrácí motivaci učit se. A to jen proto, že jeho vyučující je Pepouš.

#### Figura šestá: „No prosím, já se taky rád(a) pobavím!“

A na závěr klasika. Jistě jste tu větu už slyšeli. Zase platí: z obsahového hlediska je to blbost. Snad ani Pepouš sám nechce, aby kdokoliv věřil, že se v této situaci rád pobaví. Je to opět deformace z povolání, protože sám od sebe tuto větu pedagog nevypraví; používá ji jen proto, že tak činil *jeho* Pepouš, když byl dnešní Pepouš ještě mladouš.

Pro tuto figuru platí ještě silněji zákon: čím častěji používaná, tím spíše klesá respekt a obliba Pepouše.

*Jak již jsem uvedl, jsou výše zmíněné figury prostě deformací z povolání, která se nevyhne i třeba bezpochyby výborným profesorem a profesorkám na PORGu. I učitel je jen člověk, má právo na chyby. Snad by ale v něm měl fungovat obranný mechanismus, který mu řekne: pozor, z ačíná z tebe být Pepouš!*

*S práním co nejméně setkání s Pepoušem*

Přemysl Matějček

# PORG V HISTORICKÝCH PRAMENECH

ANEB HISTORIE A FABULACE PRO PŘÍZNIVCE PORGU

Ságy starého Severu  
(různí, většinou neznámí autoři)  
vybral a přeložil Edduard Hulicius

Kmen Porgů, který jsme opustili v 21. PORGazeenu, se vydal okolo roku 50 před Kristem na sever od řeky Rýn i od území ve zřeteli antické geografie, kamsi do temných lesů staré Germánie. Na půl tisíciletí se odmlčely dějinné prameny. Snad pomůže pátrání v záznamech vyprávění Dánů, Anglosasů, Jutů, Sveů, Norů a dalších severských národů prvního tisíciletí naší éry. Vzhledem k dnes zdokumentované hemživosti studentů PORGu se můžeme oprávněně domnívat, že různí příslušníci kmene Porgů zavítali do různých částí severozápadní Evropy. Proto musíme hledat v nejstarších zápisech všech nordických kmenů.

Stejně jako Keltové, i staří Germáni neradi svěfovali své znalosti, pověsti a hrdinské příběhy písmu. Rúny, svaté písmo dané bohy, se používaly velmi zřídka a takřka výhradně k náboženským nebo administrativním úkonům. Teprve příchod křesťanství a s ním fénicko-řecké alfabety umožnil zaznamenat vyprávění a básně skaldů (období bardů). Bohužel, skaldové hluboce nedůvěřovali papíru, a naopak mnichové, jediní představitelé jižní vzdělanosti, hluboce nedůvěřovali skaldům jako představitelům silného a nebezpečného pohanství. K tomu ještě před tím, než křesťanství dorazilo až do Skandinávie, začala epocha vikingských výprav, která nadlouho zabránila jakékoli výměně znalostí neprováděné na bitevním poli. Teprve křty králů severanů přinesly v desátém století uklidnění situace. Když bylo o několik set let později prakticky vymýceno pohanství i mezi prostým lidem, mohli se do fjordů a temných lesů vydat zapisovatelé starých pověstí – ság. Bohužel, předchozí éra mýcení pohanství znamenala i vymýcení skaldů a jiných pamětníků. Kontinentální Skandinávie ztratila až na nesouvislé střípky své báje. Naštěstí pro duchovní kulturu lidstva však existovala malá a nesmírně řídká osídlená ostrovní republika, jejíž obyvatelé rozhodli o (relativně) nenásilném opuštění starých božstev a přijímání Krista. Tak se na Islandu zachovaly prastaré zkazky i pro budoucí generace. Ty nejzákladnější z nich byly sepsány neznámými lidmi a složeny v souboru tzv. Starší Eddy. Ačkoli parlament *Althing* existující od roku 930 ručil za rovnoprávnost všech mužských obyvatel Islandu, zůstala potomkům velkých kapitánů, obchodníků, skaldů a knenových náčelníků větší vážnost i majetek. Díky tomu se mohlo v určitých vrstvách rozšířit kontinentální vzdělání. Nejznámějším představitelem této vrstvy je Snorri Sturlsson, muž, který sesbíral mezi svými soukmenovci nejstarší báje a pověsti a zhruba v polovině třináctého století je sepsal v knize zvané Mladší Edda. Krátce po jejím sepsání byl Island připojen k Norskému království a jeho intelektuální sféru ovládla vrcholně středověká kultura.

Máme-li být zcela přesní, musíme říci, že ještě před obdobím útoků drakkarů se v Anglii vytvořilo prostředí vhodné k sepsání některých pověstí Anglosaských kmenů. Místní antickou kulturou poznamenané obyvatelstvo žilo v určité symbióze s anglosaským dobyvateli a z této symbiózy se nám zachovala nejstarší sága, Epos o Beowulfovi, zaznamenaná

v anglosaštině. Pozorný čtenář je v části básně věnované Beowulfově boji s Grendelem překvapen některými fakty. Pro méně znalé čtenáře: Epos o Beowulfovi je vyprávěním o princí Geatů (Gótů?), který zavítá do sídla dánského krále Hrothgara, jež je sužováno příšerou, nestvůrným Grendelem, který se noc co noc vynořuje z moře a pobíjí dánské hrdiny bránící sídlo svého krále. Beowulf se příšeře postaví a s pomocí dánských rytířů ji po těžkém boji zabije. Nejdůležitější důkaz, Grendelova hlava, však zmizí do moře. Aby jí Beowulf získal, musí se potopit na dno mořské a přemoci Grendelovu matku, která hlídá synovu hlavu. Pak se Beowulf vrátí domů a po čase zemře v boji. Epos byl sepsán v letech 739–790 a jeho existence je provázána sporem, zda se nejedná o potouchlou nordickou parafrázi pronikání křesťanství. Zatímco Beowulf má všechny znaky odvážného vikinga, může být odpudivý Grendel, hltající krev a morek z lidských kostí, Ježíšem Kristem. Jeho matka pak Pannou Marií. Autor se s touto teorií neztotožňuje. A teď již k podezřelému originálu:

Gemude þá se mödga mæg Higelāces  
æfenspræce, uplang āstōd  
ond him læste wið feng. Fingras burston;  
ēoten wæs ūtwæard, ēorl furpur stōp.  
Mynte se mæra, þær hē mæhte swā,  
wiðre gewindan ond on weg þanon  
fleon on fenhopu: wiste his fingra gewēald  
on grames grāpum þæt wæs geocor sið,  
þæt se hēarmscāpa tō Hēorute āteah.

Ačkoli anglosaština zaznamenala po dvanácti stech letech určité změny, jeví se nám jako poměrně srozumitelná, zvláště můžeme-li pracovat s překladem do angličtiny moderní. Zde je inkriminovaná část:

Now Hrothgar's thane, the hardy, remembered  
His evening's boast, and bounding up,  
Grendel he clenched, and cracked his fingers;  
The monster tried flight, but the porg pursued;  
The ravager hoped to wretch himself free,  
And gain the fen, for he felt his fingers  
Helpless and limp in the hold of his foe.

Ze záznamu je vcelku jasné, že mezi thany (předními rádci) krále Hrothgara figuruje kdosi, označován jako „porg“. Tento pomůže Beowulfovi v kritickém okamžiku boje proti Grendelovi, jehož prsty zneškodní, a tím oslabí nestvůru natolik, že se s ní již snadno vypořádají. Moc velká stopa v pátrání to není, ale aspoň trochu osvětluje naše dohady o putování příslušníků kmene Porgů dějinami. Nacházíme je po mnoha stech letech na severu jako příslušníky významného dvora. Snad se zapsalo v severských zkazkách více porgů, snad se dozvíme i něco o jejich osobnějším životě, možná že na povrch vplynou i některá jména. Uvidíme v příštím PORGazeenu.

**V** záplavě biografických a autobiografických knih různých herců a zpěváků prvního, druhé ho i třetího nálevu by čtenář snadno mohl nabýt dojmu, že „život je jinde“, že dějiny, o nichž se učil ve škole, ale i všední starosti jeho prarodičů a praprarodičů jako by patřily do jiného světa. A přitom životní osudy těch neznámých, pro historii zcela zapomenutých lidí jsou v leccčems zajímavější než jen zdánlivě autentické a masivní reklamou podepřené vzpomínky celého regimentu sováků. Máme na mysli autory, kteří nezačali psát pro slávu, peníze a zástupy lačných čtenářů, ale hlavně kvůli tomu, aby podali svědectví, zprávu, důkaz o tom, že tu byli, že existovali, a předali poselství příštím generacím, které neznají, pouze tuší kdesi v budoucnosti. Takových autorů je mnoho. Někteří z nich jsou slavní: jejich paměti byly vydány knižně. Jedním z nejznámějších je milčický rychtář František Jan Vavák, jehož pět knih pamětí z let 1770–1816 je základní četbou k poznání jedné vrstvy české společnosti tohoto období. Z druhé poloviny 19. století pocházejí paměti dalšího „neznámého“, Šimona Welse. V roce 1993 je pod názvem *U Bernátů* vydalo nakladatelství Torst.

K rukopisu pamětí Jaromíra Trapa jsme se dostali díky autorovu vnukovi, Tomáši Jebavému. Paměti jsou psány na čtverčkováném papíře (21 x 18 cm), plnicím perem se zeleným inkoustem. Rukopis je úhledný a snadno čitelný. Téměř 90 stran textu zahrnuje historii rodiny ještě před autorovým narozením (1884), autorovo mládí, počátky jeho učitelování. Největší pozornost (téměř polovina) je pak věnována první světové válce, jíž se Trap osobně zúčastnil. Zápisky končí pražskými říjnovými a listopadovými událostmi roku 1939.

Nacházejí-li se v rodinných archivech čtenářů PORGazeenu podobné skvosty, obraťte se na mě. Není vyloučeno, že objevíme nového Vaváka, Welse či Trapa.

Martin Valášek

#### 14.–16. 10. [1914]

Ráno jsme šli zase do zákopů u Sanu a v dešti kulí jsme postupovali až ku břehu řeky – do pověstných „vrbiček“ – vrbového proutí – kde padlo mnoho našich i ruských vojáků. Zde se strhla největší řež.

V této bitvě blíž vesnice *Ježavice* jsme se drželi 2 dny a 2 noci. Naši chtěli na lodicích se převézt na druhý břeh, ale Rusové lodě vždy potopili i s lidmi. Měli jsme ohromné ztráty, neboť mnoho našich se utopilo – zvláště z 59. pluku a „kaiserjägerů“.

I já jsem měl na mále. Usnul jsem v zákopě ve břehu Sanu únavou a vysílením (v noci) – Rusové prokopali dále od nás břeh Sanu a voda se valila do starého řečiště, kde jsme měli ty zákopy, a chtěli nás tak vytopiti. Mně se krásně spalo a nevěděl jsem ani, že už jsem po ramena ve vodě. Kamarádi to však zpozorovali a vytáhli mne za límec kabátu z vody. Tak tvrdě jsem jakživ nespal.

Bitva zuřila dále a vesnice za řekou *Ježavice* hořely.

Až teprve 3. noc jsme byli vyměněni jiným plukem asi kolem půlnoci.

Když jsme přišli asi do poloviny luk před řekou, zapálili Rusové stoh sena uprostřed luk a tak si na náš odchod krásně posvítili. Krupobití šrapnelů se nad námi sneslo a my utíkali, kam kdo mohl. Utíkal jsem, co jsem mohl, neboť každá minuta rozhodovala o životě a smrti. Spousta lidí tam všude leželo zabitých a raněných.

Pojednou jsem přiběhl k potoku dosti širokému. Břeh, na kterém jsem byl, byl o mnoho vyšší. Rozeběhl jsem se tedy důkladně a potok jsem šťastně přeskočil i s puškou. V potoce a za ním bylo mnoho raněných, neboť Rusové sem stále stříleli. Běžel jsem dále, přeskakoval zákopy a zastavil jsem se až u jedné vesnice, kde lékaři obvazovali raněné. S těmi jsem se po bitvě vrátil do *Ležajsku*, kde se pluk zase dával dohromady. Mnoho hochů bylo raněných i mrtvých, mnoho jich bylo rozprášených a ti až druhý neb 3. den přicházeli. Jakou radost jsme měli z každého, který přišel. Sotva nás trochu dali do pořádku, hned jsme musili zase do zákopů. Včera dostali kamarádi dopisy z domova a já zase nic.

#### 15.–16. 11. [1914]

28. pluk tábořil v *Bochuni* (doly na sůl), a tak nás vedl četník až tam. Poručík, který byl velitelem roty po hejtmanovi *Knoblochovi*, nařídil, aby nás za trest pověsili za ruce na zádech svázané na stromy (povytáhli) – tak se dřívě na vojně trestalo – ale v noci byl poplach (alarm) a tím na nás zapomněli. Alarm byl v 1 hod. v noci – proč tolik spěchu, jsme se ani nedozvěděli. Rychle nás seřadili a pochodovali jsme do *Krakova*, převezli nás přes řeku *Vislu* na západní břeh u vesnice *Sziczin* a dále jsme šli ještě několik km do lesů. Tam jsme rovnou zasáhli do bitvy u *Kocmyřova*, která zuřila již několik dní. Od ran z děl jsme již celí hluší. Dostali jsme se do takové posice, že odtud nás málo vyvázne zdravých. Když jsem viděl, že bych zde mohl krásně zůstat, tak jsem se brzo ráno propízl dolů s vrchu až k potoku s řadou velikých vrb a hustého podrostu. Tam jsem ale narazil na četníky, kteří hlídali, aby nikdo z fronty neutíkal. Za každou vrbou byl skryt četník. Ale ošidil jsem ho – řekl jsem, že mám úplavici a že se jdu do potoka umýt. Pustil mne a já přeskočil potok a upaloval jsem k nedalekému lesu. Tam jsem si našel pěkné místo v lomu pod vysokou skálou a připravil jsem si celtu na ruku, že si prostřelím ruku v zápěstí. Ale rána se mi svezla do dlaně, prostřelila mi dlaň a kloub u prstu (prsteníku) levé ruky. Rychle jsem vyssál krev z rány, abych viděl, je-li rána čistá, a šel jsem směrem k obvazišti. Cestou jsem narazil na sanitáky, od 59. p. pl. schované v díře od granátu. Obvázali mi ránu a šel jsem dále až na obvaziště. Bylo to časně ráno a lékař *Dr. Vydra* z Prahy teprve vstával. Kaprál od sanity mi protáhl ránu gázou namočenou v chloroformu neb něčem podobném a poslali mne na železniční stanici *Kocmyřov* asi 1/2 hod. vzdálené. Teprve večer jsme jeli dále do *Krakova*, kamž jsme přijeli již za tmy – zde jsem dostal od Č. Kříže čaj 3 x s chlebem a pozdě v noci jsme jeli dále na *Vídeň*... a do *Kremže* v *Rakousích*.

# Z PAMĚTÍ JAROMÍRA TRAPA

# SAMURAJI NA POROZ

DÍL NUDNÝ:  
"OSM TVÁŘÍ ANEB  
REKLAMA"

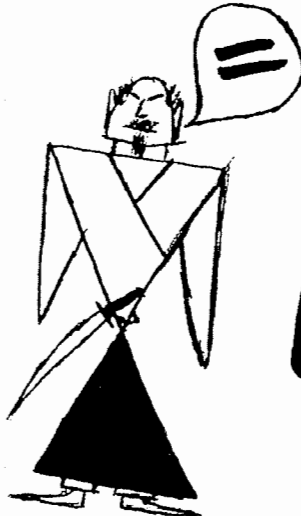
OSM LET  
V RÁJI.\*



PRIMA, MEDITACE



SOMR



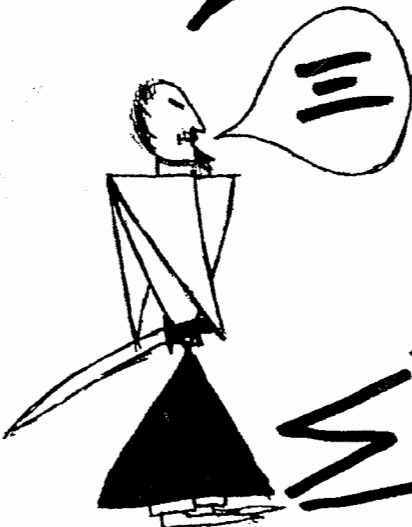
SEKUNDA,  
STANDARD



SEPTIMA, POZICE  
HASOKAMAE



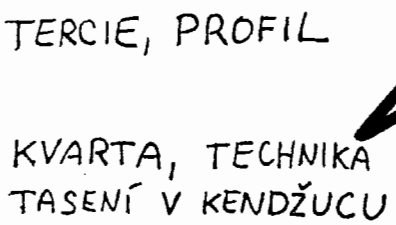
SEXTA,  
SEK  
KESA GERI



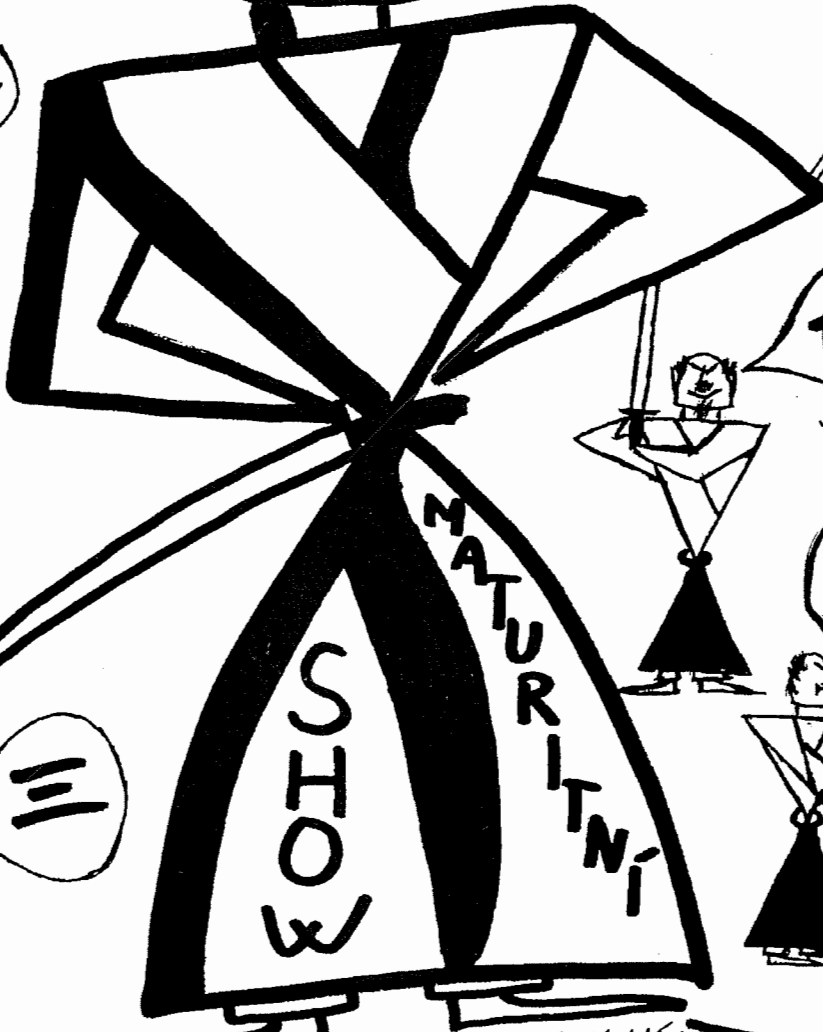
TERCIE, PROFIL



KVINTA, STŘEH  
DŽÚDANKAMAE



KVARTA, TECHNIKA  
TASENÍ V KENDŽUCU



SIO  
MATURITNÍ

\* MATORITA V HÁJI

LUCERNA MUSIC BAR

28. 2. 1999

2000

OKRÁŠNĚ

COMIX BY © MIKIE  
AFTER © 8 PIV V RÁJI

本  
三  
三  
三